

کمیته مستندسازی
بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های اداری
اعضای شورای معاونان جهت استحضار
واحدهای مجری:
استان، مدیرکل
شهرستان، منطقه، ناحیه ---
واحدهای آموزشی، ---
هماهنگ‌کننده در استان کمیته مستندسازی
کد: ۷۰۰/۰۱/۱/۲/ص ۱

مدیر کل محترم آموزش و پرورش استان

با سلام و احترام

در راستای تحقق سیاست‌های کمی و کیفی منابع انسانی وزارت آموزش و پرورش که با تکیه بر ساماندهی بهینه منابع انسانی، ارتقای کمیت و کیفیت فعالیت‌های آموزشی و تربیتی را مدنظر قرار داده و به منظور تمهید مقدمات برای شروع سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲، بدینوسیله "دستورالعمل توسعه سنواتی" که با مساعی و همکاری حوزه‌های ذی ربط ستادی و استانی تدوین شده است به منظور اجرا ابلاغ می‌گردد.

ضمن تأکید بر اجرای شایسته این دستورالعمل انتظار می‌رود نکات ذیل مورد توجه قرار گیرد.

۱. مسئولیت اجرای مفاد مندرج در شیوه نامه برعهده مدیرکل آموزش و پرورش استان می‌باشد.
۲. راهبری برنامه‌ها پس از تصویب در کارگروه توسعه مدیریت استان برعهده حوزه منابع انسانی می‌باشد.
۳. نظارت و ارزیابی برنامه در ستاد توسط معاونت برنامه‌ریزی و توسعه منابع صورت خواهد پذیرفت.

سعید اسکری

معاون برنامه‌ریزی و توسعه منابع

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش
معاونت برنامه ریزی و توسعه منابع
مرکز برنامه ریزی منابع انسانی و امور اداری

دستور العمل توسعه سنواتی

و

**سازماندهی عوامل نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی
وزارت آموزش و پرورش**

سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲

۱	بخش اول تعاریف، اهداف و سیاست‌ها
۲	مقدمه
۲	تعاریف
۸	اهداف
۸	رویکردها و سیاستهای اجرایی
۱۱	بخش دوم ضوابط سازماندهی دانش آموز، کلاس و مدرسه
۱۲	ضوابط تشکیل کلاس و مدرسه در مدارس عادی - دولتی
۱۶	ضوابط تشکیل کلاس و مدرسه در دوره های تحصیلی آموزش و پرورش استثنایی
۲۱	بخش سوم ضوابط و مقررات به کارگیری نیرو
۲۲	مقررات عام
۲۳	مقررات اختصاص نیرو به فعالیت‌های مختلف
۴۲	بخش چهارم نحوه تأمین و ایجاد تعادل در کمیت نیروی انسانی
۴۳	راهکارهای تأمین و به کارگیری نیروی مورد نیاز

بخش اول

تعاریف، اهداف و رویکردها

مقدمه

برنامه توسعه سنواتی و ساماندهی عوامل نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی آموزش و پرورش در سال تحصیلی «۱۴۰۱-۱۴۰۲»، با توجه به سیاست‌های کلی ایجاد تحول در آموزش و پرورش، ابلاغی مقام معظم رهبری، اهداف و راهکارهای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، خط‌مشی‌های جدید وزارت آموزش و پرورش، مبتنی بر سند تحول بنیادین و زیرنظام‌های مرتبط با آن و سایر اسناد فرادستی^۱ و به منظور مدیریت بهینه منابع انسانی (موضوع بندهای ۵/۸ و ۲۰/۱ اهداف عملیاتی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش)، با رویکرد تفویض اختیار و تسهیل برنامه‌ریزی منطقه‌ای به نحوی تنظیم شده است که ضمن شفافیت و قطعیت تحقق شاخص‌ها، امکان انعطاف‌پذیری روش‌ها و توجه به تفاوت‌های منطقه‌ای را فراهم آورد.

بر این اساس، دستور العمل توسعه سنواتی و ساماندهی عوامل آموزشی و تربیتی وزارت آموزش و پرورش در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲، به شرح ذیل می‌باشد:

تعاریف

کمیته سرمایه انسانی ذیل شورای راهبری توسعه مدیریت و به عنوان یکی از پنج کمیته تخصصی آن شورا تعریف شده (بخشنامه شماره ۱۳۴۷۲/۱۳۴/۹۳ مورخ ۲۰۰۹/۳/۱۳۴۷۲ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۰۷ معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور) که به جهت برنامه‌ریزی و اجرایی نمودن برنامه‌های ساماندهی نیروی انسانی وزارت آموزش و پرورش تشکیل می‌گردد و اعضای آن عبارتند از: معاون برنامه‌ریزی و توسعه منابع، رئیس مرکز برنامه‌ریزی نیروی انسانی و امور اداری، معاون آموزش ابتدایی، معاون آموزش متوسطه، معاون پرورشی و فرهنگی، معاون تربیت بدنی و سلامت، رئیس دانشگاه فرهنگیان، مشاور وزیر در امور منابع انسانی و یکی از مدیران کل آموزش و پرورش استان‌ها (شهرستان‌های استان تهران)

ضمناً دبیرخانه کمیته مذکور در مرکز برنامه‌ریزی منابع انسانی و امور اداری مستقر است.

کارگروه توسعه مدیریت آموزش و پرورش استان و کمیته توسعه مدیریت آموزش و پرورش منطقه/ناحیه: تنها مرجع تصمیم‌گیری در خصوص چگونگی عملیاتی شدن این شیوه‌نامه در استان و منطقه، در چارچوب ضوابط و مقررات تعیین شده، برعهده یک نهاد برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیر با عنوان: "کارگروه توسعه مدیریت آموزش و پرورش استان و کمیته توسعه مدیریت آموزش و پرورش منطقه/ناحیه (موضوع ماده ۳

۱. از جمله مصوبات شورای راهبری توسعه مدیریت دستگاه پیوست بخشنامه‌های شماره شماره ۳۰۲۵۱ مورخ

تصویب نامه شورای عالی اداری مصوب بخشنامه‌های شماره ۳۰۲۵۱ مورخ ۱۳۹۷/۰۲/۲۶ و ۱۳۷۰۵۳ مورخ ۱۳۹۵/۰۸/۰۳" است، که در این شیوه نامه با عنوان «کارگروه و کمیته» یاد می‌شود. اختیار تصمیم‌گیری درخصوص تمامی فعل و انفعالاتی که کیفیت و کمیت نیروی انسانی مناطق را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بر عهده این کارگروه است.

واحد سازمانی: از اجزای ساختار سازمانی است که در قالب یکی از انواع تشکل‌های سازمانی، معاونت، اداره کل، دفتر، مدیریت، اداره و سایر موارد مذکور در بندهای بعدی این ضوابط عهده دار انجام وظایف متجانس و مرتبط با اهداف دستگاه اصلی می‌باشد. در رأس هر واحد، پست سازمانی متناسب با اختیارات آن پیش بینی می‌شود.

واحدهای سازمانی آموزشی و پرورشی فرهنگی عبارتند از:

الف) کلیه مدارس و مراکز آموزشی دولتی و غیردولتی در داخل و خارج از کشور، در هریک از دوره‌های تحصیلی (پیش دبستانی، ابتدایی اول، ابتدایی دوم، ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم اعم از: نظری، فنی و حرفه‌ای و کاردانش)، در انواع: عادی، استثنایی، استعدادهای درخشان، شاهد، نمونه دولتی، شبانه‌روزی، عشایری، هیأت امنایی، دبیرستان وابسته هنرستان‌های جوار، بزرگسالان، ایثارگران، آموزش از راه دور، مجتمع آموزشی و پرورشی روستایی و عشایری، مجتمع آموزشی و پرورشی شهری، مدرسه ورزش و مدرسه قرآن، مدرسه تطبیقی و بین الملل و مراکز یادگیری محلی سوادآموزی. همچنین کانون‌های فرهنگی و تربیتی، مراکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی پژوهشی و تخصصی، اردوگاه‌های دانش‌آموزی، مراکز مشاوره و راهنمایی خانواده، دارالقرآن‌ها، مجتمع‌های آموزشی و ورزشی، پایگاه‌های سلامت، پژوهش‌سراهای دانش‌آموزی، مراکز آموزشی و توانبخشی دانش‌آموزان با مشکلات ویژه یادگیری.

ب) واحدهای سازمانی اداری: مجموعه معاونت‌ها، ادارات کل و دفاتر حوزه ستادی، سازمانهای وابسته، ادارات کل آموزش و پرورش استانها و ادارات مناطق و نواحی و نمایندگی‌های آموزش و پرورش، خوابگاه‌های مرکزی.

ج) واحدهای سازمانی «مرکز آموزشی و رفاهی» و «مرکز درمانی»: باشگاه و خانه معلم، کلینیک و درمانگاه فرهنگیان و آشپزخانه مرکزی.

د) واحدهای سازمانی مجازی: به واحد های سازمانی نظیر (معلم راهنمای روستایی، گروه های آموزشی و تربیتی، دانشجویان متعهد خدمت، نهضت سوادآموزی و منتقل شدگان و مأمورین) اطلاق می شود که صرفاً جهت ثبت ابلاغ افراد مرتبط با واحد های مذکور مورد استفاده قرار می گیرند.

ه) طرح روستا مرکزی: با قرار دادن امکانات لازم، کلاس های چند روستای مجاور در یک روستا تشکیل و دانش آموزان برای تحصیل به آن روستا رفت و آمد خواهند کرد.

و) آموزش های ترکیبی (حضور و غیر حضوری): استفاده از امکانات آموزش الکترونیکی در فرآیند یادگیری

ز) آموزش های دوگانه (برون سپاری): واگذاری بخشی از آموزش های مهارتی به مؤسسات تولیدی و خدماتی خارج از آموزش و پرورش طبق قرارداد مشخص برون سپاری می گویند.

ایجاد و یا تغییر اطلاعات واحد سازمانی

به هر واحد سازمانی، یک کُد واحد سازمانی و یک کد فضا اختصاص داده می شود. ضروری است مناطق آموزشی، پس از قطعیت ایجاد یا تغییر فیلدهای اصلی واحدهای سازمانی (گروه سازمانی، دوره تحصیلی، زیردوره، نوع اداره، جنسیت و نوع واحد)، با همکاری واحدهای ذی ربط، برابر دستورالعمل مربوط و متناسب با ضوابط این شیوه نامه، از اداره کل آموزش و پرورش استان، درخواست کُد واحد سازمانی جدید را از تاریخ ۱۴۰۱/۰۲/۱۵ لغایت ۱۴۰۱/۰۵/۲۵ نمایند. شاخص های اصلی احراز شرایط تخصیص کد از جمله نسبت دانش آموز به کارکنان، بُعد مسافت بین مدارس مستقر در هر منطقه، مشخص نمودن ظرفیت فضاهای آموزشی جهت استقرار دانش آموز و ... (که تاکنون به صورت تفویض به مناطق و استان ها بوده است) بررسی و در صورت عدم وجود ظرفیت در سایر مدارس در محدوده جغرافیایی مجاز ثبت نام، درخواست کد واحد سازمانی جدید ثبت و در غیر این صورت امکان ثبت درخواست به کاربر داده نمی شود.

▪ زمان فعالیت واحد سازمانی آموزشی

یک نوبته - تحصیل یک گروه از دانش آموزان و حسب مورد نوآموزان، در یک ساختمان اختصاصی، در وقت صبح یا عصر. این قبیل مدرسه ها در مجموع، یک واحد سازمانی محسوب شده و یک گروه کارکنان اداری به آن ها قابل تخصیص است.

دو نوبته - تحصیل دو گروه دانش آموز در یک ساختمان، با اوقات کاری متفاوت؛ که هر نوبت یک واحد سازمانی مجزا با کُد سازمانی مستقل قلمداد می شود.

دو هفته - تحصیل یک گروه دانش آموز در یک ساختمان اختصاصی، در دو وقت صبح و عصر.

▪ وضعیت واحد سازمانی آموزشی

الف - مستقل: مدرسه فعال در یک نوبت کاری که از یک دوره تحصیلی تشکیل شده و تحت مدیریت مجتمع آموزشی و پرورشی قرار نگرفته باشد.

ب - ضمیمه و ضمیمه دارد: در صورتی که فعالیت یک مدرسه در یک نوبت کاری متشکل از دو یا چند دوره تحصیلی مختلف باشد و در یک یا چند ساختمان جدا تشکیل شود، مدرسه دارای بیشترین دانش آموز، «ضمیمه دارد» محسوب می شود و به آن، طبق درجه بندی مدارس (با احتساب مجموع کل دانش آموزان مدارس ضمیمه و ضمیمه دارد)، نیرو تخصیص خواهد یافت و مدرسه یا مدارس دیگر، به صورت «ضمیمه» مدرسه بزرگ تر، تحت مدیریت مدرسه با جمعیت بیشتر اداره می شود (به آموزشگاه ضمیمه صرفاً نیروی آموزشی تخصیص می یابد). در صورت مساوی بودن تعداد دانش آموزان، وضعیت مدرسه دوره تحصیلی بالاتر، «ضمیمه دارد» و مدرسه یا مدارس دیگر، «ضمیمه» شناخته می شوند.

تبصره: اصلاح وضعیت واحد سازمانی بر اساس این ضوابط در سامانه مربوط نیاز به تغییر کد واحد سازمانی نداشته و مناطق و نواحی ملزم به تغییر این مولفه در سامانه قبل از صدور ابلاغ می باشند.

▪ سایر تعاریف

سازمان آموزش و پرورش استثنایی: مسئولیت تعلیم و تربیت دانش آموزان استثنایی، بر عهده سازمان آموزش و پرورش استثنایی است.

آموزش تلفیقی - فراگیر: روشی است که در آن برخی از دانش آموزان با نیازهای ویژه در کلاس های پذیرا (عادی)، در کنار سایر دانش آموزان جایدهی شده و با بهره گیری از برنامه های درسی مشترک، تمهید انطباق های محیطی و مناسب سازی برنامه درسی، با استفاده از خدمات معلم رابط به عنوان تسهیل گر (در صورت نیاز)، به تحصیل می پردازند.

دانش آموز معلول جسمی - حرکتی (آسیب دیده خفیف): دانش آموزی است با هوشبهر مرزی و بالاتر که به علت آسیب دیدگی خفیف در اندام های فوقانی، تحتانی و یا هردو، تاحدودی، قادر

به انجام امور شخصی خود است؛ اما برای بهره‌مندی از امکانات آموزشی، نیاز به استفاده از تسهیلات، ابزارها و تجهیزات ویژه دارد.

دانش آموز معلول جسمی - حرکتی (آسیب‌دیده شدید): دانش‌آموزی است با هوشبهر مرزی و بالاتر که به علت آسیب‌دیدگی شدید در اندام‌های فوقانی یا تحتانی و یا هر دو، قادر به انجام امور شخصی خود نباشد. این دانش‌آموز می‌تواند با ایجاد تسهیلات، انطباق و تعدیل روش‌های آموزشی و پرورشی، استفاده از ابزارها و تجهیزات ویژه، از امکانات آموزشی و پرورشی بهره‌گیری کند.

دانش‌آموز کم‌توان ذهنی: دانش‌آموزی است که به‌طور معنی‌دار، در عملکرد هوشی (دو انحراف استاندارد زیر میانگین)، رفتار سازشی، اجتماعی و عملی وی، محدودیت وجود دارد و ناتوانی او در سنین رشد و قبل از سن ۱۸ سالگی به وقوع پیوسته است. دانش‌آموزان کم‌توانی ذهنی، از نظر آموزشی به سه گروه: حمایت‌پذیر، تربیت‌پذیر و آموزش‌پذیر تقسیم می‌شوند و سازمان آموزش و پرورش استثنایی، مسئولیت تعلیم و تربیت دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی آموزش‌پذیر با هوشبهر ۵۰ تا ۷۰ را بر عهده دارد.

دانش‌آموز چند معلولیتی: دانش‌آموزی است دارای دو معلولیت یا بیشتر، که وابسته به یکدیگر نیستند و این ناتوانی‌ها در حدی است که بر روی عملکرد آموزشی وی تأثیر می‌گذارد.

دانش‌آموزان با آسیب شنوایی خفیف: به دانش‌آموزی اطلاق می‌شود که با میزان باقیمانده شنوایی حتی با استفاده از وسایل کمک شنوایی و بهره‌گیری از راهنمایی‌های آموزشی، قادر به دریافت مطالب شنیداری و گفتاری نبوده و میزان افت شنوایی او بین ۶۹-۳۵ دسی‌بل می‌باشد.

دانش‌آموزان با آسیب شنوایی عمیق: به دانش‌آموزی اطلاق می‌شود که با میزان باقیمانده شنوایی علی‌رغم استفاده از وسایل کمک شنوایی نتواند گفتار را از طریق حس شنوایی بشنود و میزان افت شنوایی او ۷۰ دسی‌بل و یا بیشتر می‌باشد.

دانش‌آموزان کم‌بینا: به افرادی اطلاق می‌شود که میزان باقیمانده بینایی آنها با استفاده از وسایل کمک بینایی به حدی کم و محدود است که قادر به استفاده از خطوط کتاب‌های عادی نبوده و برخورداری آنان از آموزش و پرورش، مستلزم استفاده از کتاب‌های درشت خط باشد. حداکثر شدت بینایی اصلاح شده چنین افرادی بیست هفتم می‌باشد.

دانش آموزان نابینا: به افرادی اطلاق می‌شود که فاقد بینایی بوده و یا میزان باقیمانده بینایی آنها علی‌رغم استفاده از وسایل کمک بینایی به حدی کم و محدود باشد که ایجاب نماید آموزششان از طریق روش‌های آموزشی ویژه و خط بریل صورت پذیرد، حداکثر شدت بینایی اصلاح شده چنین کودکان و دانش‌آموزانی از (بیست دویستم) کمتر بوده و یا زاویه دیدشان در بزرگترین قطر از ۲۰ درجه، بیشتر نیست.

دانش‌آموز با اختلال طیف اوتیسم: دانش‌آموزی است که در حیطه‌های ارتباط و تعامل اجتماعی، رفتار و تفکر محدود دارای تفاوت معناداری با گروه همسالان خود است، به میزانی که بر عملکرد آموزشی و اجتماعی وی اثر می‌گذارد.

دانش‌آموز با اختلال رفتار-هیجانی: به دانش‌آموزانی گفته می‌شود که در آن پاسخ‌های رفتاری یا هیجانی آنان در مدرسه به صورت مستمر با هنجارهای پذیرفته شده براساس سن، جنسیت، قومیت یا فرهنگ، تفاوت معنی‌داری با همسالان خود دارد به گونه‌ای که بدون داشتن علت آسیب‌دیدگی هوشی، حسی یا جسمی بر عملکرد تحصیلی، رفتار کلاسی، مراقبت از خود، روابط اجتماعی، سازگاری شخصی و سازگاری شغلی اثر بگذارد.

کودکان دارای مشکلات ویژه یادگیری: کودکان و دانش‌آموزانی که علی‌رغم داشتن هوش‌بهر عادی و توانمندی‌های درون فردی و آموزش مناسب، امکان بهره‌گیری کامل از آموزش‌های مدارس را نداشته، لذا پیشرفت تحصیلی آنان متناسب با سن و پایه تحصیلی‌شان نیست.

کلاس مرجع (در آموزش و پرورش استثنایی): به کلاسی اطلاق می‌شود که در مدرسه عادی تشکیل می‌گردد. در این کلاس، معلم مرجع، خدمات ویژه، از قبیل پیش‌بینی برنامه آموزشی و توان‌بخشی دانش‌آموزان با مشکلات ویژه یادگیری و رفتاری را به صورت فردی یا در گروه‌های کوچک (حداکثر ۶ نفر)، به این قبیل دانش‌آموزان ارائه می‌دهد.

معلم رابط: معلمی متخصص است که در واحدهای آموزشی عادی (دولتی)، برای پاسخگویی به نیازهای آموزشی و پرورشی کودکان با نیازهای ویژه (دانش‌آموزان تلفیقی-فراگیر)، از طریق پشتیبانی و همکاری با معلم کلاس، تسهیلات و خدمات آموزشی، پرورشی و توان‌بخشی ویژه نوآموزان و دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را فراهم می‌آورد.

اهداف

مهمترین اهداف مورد نظر در تدوین و اجرای این دستور العمل عبارتند از:

- ۱- افزایش بهره‌وری منابع انسانی؛
- ۲- اجرایی نمودن سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و مفاد مرتبط با زیرنظام‌های شش گانه؛
- ۳- ارتقاء کیفیت فعالیت‌ها در آموزش و پرورش؛
- ۴- توسعه و تعمیق فعالیت‌های برنامه‌ریزی منابع انسانی؛
- ۵- جذب حداکثری دانش آموزان لازم‌التعلیم و بازمانده از تحصیل.
- ۶- ساماندهی و بکارگیری بهینه و اثربخش منابع انسانی و توزیع عادلانه آن در سراسر کشور
- ۷- تقویت شایستگی‌های حرفه‌ای و اعتقادی مدیران و معلمان و فراهم آوردن ساز و کارهای اجرایی برای مشارکت فعال و موثر ایشان در برنامه‌های تربیتی و فعالیت‌های پرورشی مدارس
- ۸- برنامه‌ریزی برای کارآموزی و کارورزی دانشجو معلمان در کنار تربیت معلم و بررسی نظریات جدید تعلیم و تربیت

رویکردها و سیاست‌های اجرایی

- ۱- ارتقاء کیفیت مدارس، با تأکید بر مدارس شبانه‌روزی و توسعه طرح روستا مرکزی و توجه ویژه به کلاس‌های چندپایه؛
- ۲- تأمین نیازها از طریق منابع انسانی رسمی، پیمانی و قرارداد کارمعیین موجود، به‌صورت موظف و عنداللزوم غیرموظف؛
- تبصره: تأمین نیاز از محل نیروهای واجد شرایط مندرج در قوانین مربوط و خرید خدمات آموزشی، با رعایت محدودیت‌ها ضوابط بودجه‌ای سال ۱۴۰۱ و براساس مجوزهای دریافتی از ستاد صورت خواهد پذیرفت؛
- ۳- سازماندهی بهینه و استفاده کامل از ساعات موظف تمامی نیروهای شاغل؛ همچنین به‌کارگیری حداکثری نیروهای دارای کسر ساعت موظف و به‌تبع آن، کاهش میزان ابلاغ غیرموظف؛
- ۴- سازماندهی منابع انسانی و فضا در دوره‌های فنی و حرفه‌ای / کاردانش و متوسطه اول / متوسطه دوم نظری، به‌صورت واحد و یکپارچه با رعایت عدالت در توزیع منابع؛

- ۵- استفاده از سازوکار نقل و انتقالات درون و برون استانی مطابق با ضوابط و قوانین^۲، به عنوان یکی از راه‌های تأمین و تعدیل نیروی انسانی مناطق؛
- ۶- اهتمام به نگهداشت نیروهای واجد شرایط بازنشستگی^۳ (اختیاری) در مواقعی که منطقه با کمبود قابل ملاحظه نیرو مواجه است.
- ۷- استفاده حداکثری از ظرفیت و توانمندی بازنشستگان در تأمین نیازهای آموزش و پرورش و توانمندسازی منابع انسانی در چارچوب قانون ممنوعیت بکارگیری بازنشستگان مصوب ۱۳۹۵ با اصلاحات بعدی)،
- ۸- ممانعت از مأموریت با دریافت حقوق از مبدأ به طور خاص و محدودیت در اعطای مأموریت به سایر دستگاه‌ها و یا تغییر وضعیت و انتصاب معلمان در مشاغل دیگر؛
- ۹- مدیریت تعداد کلاس‌های دایر در بخش دولتی، در مناطق شهری و روستایی، بر پایه سیاست‌های راهبردی «توجه ویژه به مناطق کمتر توسعه یافته» و «ساماندهی وضعیت کلاس‌های کم جمعیت»، ادغام کلاس‌های کم جمعیت هم پایه در یک مدرسه؛ و همچنین تجمیع کلاس‌های تک پایه کم جمعیت و تشکیل کلاس‌های چندپایه؛
- ۱۰- توزیع متوازن دانش آموزان دوره متوسطه دوم بخش دولتی و غیردولتی، در شاخه‌ها و رشته‌های مختلف، با رویکرد توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش (شهری و روستایی)؛
- ۱۱- پیگیری برنامه توسعه آموزش و پرورش استثنایی، بر اساس دستورالعمل‌های ابلاغی وزارت متبوع؛
- ۱۲- تربیت و آموزش معلمان در قالب دوره‌های ضمن خدمت مصوب مبتنی بر مهارت‌های چند گانه، جهت پوشش تحصیلی دانش آموزان استثنایی در کلاس‌های چند پایه و دانش آموزان تلفیقی - فراگیر
- ۱۳- توسعه آموزش‌های پیش دبستانی، مخصوصاً در مناطق دو زبانه، روستایی، عشایری و کمتر توسعه یافته، بر اساس دستورالعمل‌های ابلاغی وزارت متبوع؛
- ۱۴- بروزرسانی سامانه‌ها، به منظور اعمال کنترل و نظارت دقیق بر اجرای قوانین و ضوابط ساماندهی کاهش تراکم کلاس‌های پر جمعیت
- ۱۵- تفویض بیشتر اختیارات و افزایش مشارکت سطوح اجرایی در نظام تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری؛

۲. مطابق با تبصره (۴) مصوبه شماره ۸۳۳ سال ۹۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی: هر گونه گزینش و استخدام در مشاغل آموزشی و تربیتی در آموزش و پرورش، بر اساس نیاز «برای بوم» (استان، شهرستان، منطقه و ناحیه) خواهد بود و صرفاً از طریق شرکت در آزمونهای ورودی انجام می شود. خارج شدن نیرو از بوم به منزله قطع رابطه استخدامی و ابقای ردیف برای بوم خواهد بود.

۳. با رعایت ماده ۱۰۳ قانون خدمات کشوری و تبصره های ذیل آن

۱۶- اولویت بکارگیری نیروی انسانی در گروه معلم (کلاس درس) به منظور بهینه‌سازی منابع انسانی؛

۱۷- مدیریت منابع انسانی مبتنی بر آمایش سرزمینی و تحصیلی و مقتضیات بومی و محلی

۱۸- نیازسنجی، ساماندهی و تخصیص منابع انسانی، متناسب با محیط‌های متنوع آموزشی، مشاغل، رشته‌ها و نیاز واقعی آموزش و پرورش، با تأکید بر شاخص‌های ترکیبی به‌ویژه "تعداد کلاس‌های درس دایر و دانش‌آموز"

۱۹- ساماندهی منابع انسانی، با رویکرد ثبات بخشی و تقلیل نسبت نیروهای اداری به کارکنان آموزشی طراحی و ساز و کارهای افزایش بهره‌وری منابع انسانی، با تأکید بر ساماندهی کلاس‌ها و مدارس کم‌جمعیت و پرجمعیت با رویکرد توسعه و تقویت مدارس شبانه‌روزی و طرح روستا مرکزی، به ویژه در مناطق کمتر توسعه یافته، براساس شاخص‌های مصوب

بخش دوم

ضوابط سازماندهی دانش آموز، کلاس و مدرسه

بر مبنای سیاست کاهش تمرکز و تفویض اختیار به سطوح اجرایی و با عنایت به تفاوت‌های استان‌ها و مناطق از نظر پراکندگی جغرافیایی، شرایط اقلیمی، فرهنگی و اجتماعی، تراکم دانش آموزی، نسبت دانش آموز به گروه معلم، تعداد نیروهای موظف، تخصیص ساعت غیرموظف و .. و به منظور سازماندهی بهینه کلاس‌ها و نوآموزان پیش دبستانی و دانش آموزان و افزایش بهره‌وری منابع انسانی موجود، تا حد ممکن، سیاست گذاری اجرایی و اتخاذ تصمیم در برخی از امور این شیوه نامه، بر عهده کارگروه استان است.

ضوابط تشکیل کلاس و مدرسه در مدارس عادی - دولتی

در صورت مواجهه مناطق آموزشی با کمبود نیرو (اختصاص ساعت غیرموظف)، کلاس‌های چندپایه در مدارس روستایی، عشایری و شهری مطابق ضوابط جدول شماره (۱) سازماندهی می‌شوند.

جدول (۱-۲). تعیین ظرفیت کلاس بندی دانش آموزان در کلاس‌های چندپایه

ردیف	تعداد دانش آموزان مدرسه				مدیر آموزگار	تعداد آموزگار	تعداد کلاس
	دو پایه	سه و چهار پایه	پنج پایه	شش پایه			
۱	تا ۲۵ نفر	تا ۲۰ نفر	تا ۱۵ نفر	تا ۱۰ نفر	۱	-	۱
۲	تا ۴۰ نفر	تا ۳۰ نفر	تا ۲۵ نفر		۱	۱	۲
۳	تا ۶۰ نفر				۱	۲	۳
۴	تا ۷۵ نفر				۱	۳	۴
۵	تا ۹۰ نفر				۱	۴	۵

ضوابط کلاس بندی فوق در مدارس روستایی و عشایری و مدارس شهرهای کوچک (روستا-شهرهایی که طی سال‌های اخیر از روستا به شهر تبدیل شده‌اند) اعمال می‌گردند.

در کلاس‌های سه پایه و بیشتر، ساعات آموزش هفتگی مطابق شیوه‌نامه شماره ۲۰۰/۲۳۲۶۲۱ مورخ ۹۳/۱۱/۲۱ افزایش می‌یابد و به تناسب آن، به مدیر آموزگار (معاون آموزگار) و معلمان این کلاسها، حق التدریس پرداخت خواهد شد.

جدول (۲-۲). جدول تخصیص ساعات غیرموظف برای تدریس معلمان کلاس‌های چند پایه

ساعات آموزشی اضافه شده به ازای تعداد دانش آموز مازاد بر حدنصاب				سقف تعداد دانش آموز در کلاس	ساعات آموزشی اضافه شده به ازای تعداد پایه	تعداد پایه
۲۶ نفر و بالاتر (۴ ساعت)	۲۳-۲۵ دانش آموز (۳ ساعت)	۲۰-۲۲ دانش آموز (۲ ساعت)	۱۶-۱۹ دانش آموز (۱ ساعت)	۱۵	۰	(تعداد پایه‌ی مینا) سه پایه
۱۹-۲۰ دانش آموز (۶ ساعت)	۱۷-۱۸ دانش آموز (۵ ساعت)	۱۵-۱۶ دانش آموز (۴ ساعت)	۱۳-۱۴ دانش آموز (۳ ساعت)	۱۲	۲	چهار پایه (یک پایه اضافی)
۱۸-۲۰ دانش آموز (۷ ساعت)	۱۶-۱۷ دانش آموز (۶ ساعت)	۱۴-۱۵ دانش آموز (۵ ساعت)	۱۲-۱۳ دانش آموز (۴ ساعت)	۱۱	۳	پنج پایه (دو پایه اضافی)
۱۷-۲۰ دانش آموز (۸ ساعت)	۱۵-۱۶ دانش آموز (۷ ساعت)	۱۳-۱۴ دانش آموز (۶ ساعت)	۱۱-۱۲ دانش آموز (۵ ساعت)	۱۰	۴	شش پایه (سه پایه اضافی)

ضوابط تشکیل و استمرار مدارس عادی دولتی و حداکثر تعداد دانش آموز در کلاس دوره‌های مختلف تحصیلی، به شرح جدول ذیل می‌باشد. لازم به ذکر است سقف تعداد کلاس دوره‌های تحصیلی بر اساس قرار داد توسعه سنواتی مناطق / نواحی به تفکیک واحدهای آموزشی مشخص خواهد شد.

جدول (۳-۲). تعیین ظرفیت کلاس‌بندی دانش آموزان تک پایه

دوره تحصیلی	حدنصاب تشکیل مدرسه (مستقل)	حد نصاب استمرار فعالیت مدرسه (مستقل)	حداقل تعداد دانش آموز در کلاس (تک پایه روستایی)	حداقل تعداد دانش آموز در کلاس شهری	حداکثر تعداد دانش آموز در کلاس تک پایه
ابتدایی	--	--	۱۲	۲۲	۳۴
ابتدایی اول	--	--	۱۲	۲۲	۳۴
ابتدایی دوم	--	--	۱۲	۲۲	۳۴
متوسطه اول	۷۵	۶۰	۱۲	۲۰	۳۶
متوسطه دوم	۷۵	۴۰	۱۲	۱۴	۳۶
	۴۰		۱۳	۲۸	
دیپستان (دوره اول و دوم) شبانه روزی	۸۰	۵۰	۱۸	۱۸	۳۶
هنرستان شبانه روزی	۸۰	۵۰	۱۳	۱۳	۲۸

توضیحات:

- ضوابط و مقررات تأسیس مدارس عشایری برابر مصوب سی و هفتمین جلسه کمیسیون معین شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۳۹۹/۰۹/۱۶ می باشد.
  - به جز در مورد حدنصاب تشکیل مدارس شبانه روزی، در سایر موارد، کارگروه استان در شرایط خاص و متناسب با کمیت نیروی انسانی، وضعیت فضا و امکان دسترسی دانش آموزان به مدارس دیگر می تواند:
    - ✓ حدنصاب استمرار فعالیت مدرسه را تا ۲۵ درصد کاهش دهد.
    - ✓ حداقل تعداد دانش آموز در کلاس را تا ۲۵ درصد کاهش دهد.
    - ✓ حداکثر تعداد دانش آموز در کلاس را تا ۱۰ درصد افزایش دهد.
- در این صورت ضروری است موارد مصوب شده فوق، با توجه به سطح دسترسی داده شده به استان و منطقه، در سامانه های ذیربط مشخص و اعمال گردد تا محاسبات لازم برای تخصیص نیرو صورت پذیرد.
- دایر نمودن کلاس درس با تعداد دانش آموز بالاتر از ۳۶ نفر ممنوع بوده و در شرایط خاص با تأیید کارگروه توسعه مدیریت استان امکان پذیر خواهد بود.
  - استمرار فعالیت مدارس متوسطه، با تعداد دانش آموزان کمتر از حدنصاب اعلام شده در جدول شماره (۲-۳) مشروط به عدم دسترسی به مدرسه شبانه روزی امکان پذیر خواهد بود. در این صورت، یکی از دبیران یا هنرآموزان مدرسه، ضمن کاهش ۱۲ ساعت از تدریس موظف هفتگی، به صورت تمام وقت، به عنوان معاون دبیر یا معاون هنرآموز انجام وظیفه می کند.
  - در شاخه فنی حرفه ای و کاردانش تشکیل کلاس با ماهیت کارگاهی با تعداد ۱۵ نفر هنرجو در یک کلاس کارگاهی امکان پذیر است. در صورتی که تعداد هنرجویان به ۲۳+۱ نفر برسد، تفکیک کلاس مذکور به دو گروه عملی میسر خواهد بود.
  - هر دانش آموز مشمول طرح تلفیقی در مدارس عادی، از حیث شمارش در کلاس ها، برای رعایت حدنصاب، حداکثر و...، معادل ۳ دانش آموز به شمار می آید. (افزایش کلاس های مذکور به شرط رعایت سرجمع کلاس توافق شده در قرارداد توسعه سنواتی امکان پذیر است)
  - در صورت کاهش آمار دانش آموزان مدرسه، از حدنصاب های مذکور، هیچ دانش آموزی نباید بر اثر اعمال این سیاست، از تحصیل باز بماند و سازماندهی دانش آموزان در مدارس تحت پوشش روستا مرکزی یا شبانه روزی ضروری است.
  - به منظور اجرای توسعه متوازن آموزش متوسطه، در شاخه ها و رشته های پایه دهم متوسطه دوره دوم، سهم هر منطقه و استان در هر شاخه و رشته، از سوی معاونت متوسطه وزارت (با رعایت شاخص های مندرج در قوانین و مقررات مربوط) تعیین و کمیت های مورد نظر، در قرارداد توسعه سنواتی لحاظ می گردد.

- با عنایت به لزوم مدیریت بهینه منابع انسانی و به منظور استمرار فعالیت‌های کلاسهای میان پایه زیرحدنصاب دوره تحصیلی متوسطه دوم (نظری، فنی و حرفه‌ای و کاردانش)، ضروری است به گونه‌ای برنامه‌ریزی گردد که بعد از دریافت مجوزهای لازم از سوی ستاد در سامانه‌های مرتبط، دروس عمومی به صورت تجمیعی برگزار گردد.
  - در مناطقی که کمبود نیرو (اختصاص غیرموظف) موضوعیت دارد، تشکیل کلاس‌های کم جمعیت هم‌پایه و قابل ادغام در یک مدرسه، ممنوع است.
  - چنانچه مجموع کلاس‌های درس دایر شده در یک فضای دو نوبته، از یک دوره تحصیلی و یک جنس، در دو نوبت، مساوی یا کمتر از تعداد کلاس کالبدی فضا باشد، دایر نمودن آموزشگاه نوبت دوم در آن فضا مجاز نیست. در این خصوص، کارگروه استان، بر روند دو نوبته شدن مدارس مناطق تابعه، نظارت خواهد کرد.
- تبصره ۵:** در صورت اجرای آموزش‌های ترکیبی نحوه تخصیص کلاس و تعیین حدنصاب دانش‌آموز در دستورالعمل مربوط تعیین و ابلاغ خواهد شد.

ضوابط تشکیل کلاس و مدرسه در دوره های تحصیلی آموزش و پرورش استثنایی

- گروه های تحت پوشش آموزش و پرورش استثنایی در تمامی دوره های تحصیلی آموزش و پرورش نوآموزان و دانش آموزان استثنایی، در دوره های پیش از دبستان، ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم (نظری، فنی حرفه ای و کاردانش)، متوسطه اول پیش حرفه ای و دوم متوسطه کاردانش خاص دانش آموزان با نیازهای ویژه با تأکید بر آموزش های ویژه و مهارت های حرفه ای می باشد. با عنایت به بند ۳ از ماده ۲ کلیات اساسنامه سازمان آموزش و پرورش استثنایی، گروه بندی و وضعیت های مختلف نوآموزان و دانش آموزان استثنایی به شرح ذیل می باشد؛ که به صورت تفکیک شده، جهت استفاده در تراز نیروی انسانی، در سامانه جامع منابع انسانی لحاظ می گردد.

جدول (۲-۴). گروه بندی وضعیت های مختلف نوآموزان و دانش آموزان استثنایی

گروه استثنایی	پیش از دبستان	ابتدایی	متوسطه اول	متوسطه اول پیش حرفه ای	متوسطه دوم	دوم متوسطه کاردانش خاص
آسیب دیده شنوایی	بدو تشخیص تا ۴ سالگی آمادگی ۱ و ۲	پایه اول تا ششم	دارد	دارد	دارد	دارد
آسیب دیده بینایی						
معلول جسمی - حرکتی						
اختلال های رفتاری-هیجانی و اختلال طیف اتیسم با هوشبهر عادی						
چند معلولیتی با هوشبهر عادی						
چند معلولیتی با کم توانی ذهنی	بدو تشخیص تا ۴ سالگی ۶ - ۴ سال آمادگی ۱ و ۲	پایه اول تا ششم	ندارد	دارد	ندارد	دارد
کم توان ذهنی						
اختلال طیف اتیسم با کم توانی ذهنی						
مشکلات ویژه یادگیری	_____	پایه اول تا ششم	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد

دوره پیش از دبستان: دوره پیش از دبستان در آموزش و پرورش استثنایی یک دوره رسمی و الزامی است. آموزش دوره پیش از دبستان نوآموزان استثنایی، شامل دو برنامه است:

۱. پیش از دبستان نوآموزان با هوشبهر عادی:

الف - از بدو تشخیص تا چهار سال؛

ب- آمادگی پایه ۱ و ۲.

۲. پیش از دبستان نوآموزان با کم توانی ذهنی:

الف- از بدو تشخیص تا چهار سال؛

ب- چهار تا شش سال؛

ج- آمادگی ۱ و ۲.

تبصره ۱-۵ آموزش بدو تشخیص تا چهارسالگی، مبتنی بر ارائه خدمات مشاوره‌ای به والدین و توانبخشی به کودکان است. در طول دوره پیش از دبستان، والدین بر اساس دستورالعمل‌های اجرایی ارسالی از سوی سازمان استثنایی، از آموزش نظام‌دار برخوردار می‌شوند.

تبصره ۲- اولویت کدگذاری پست‌های سازمانی در مدارس استثنایی ترکیبی (حداقل دو گروه استثنایی)، با گروهی است که بالاترین آمار دانش آموزی را دارد.

تبصره ۳-۵ تشکیل کلاس در دوره پیش از دبستان می‌تواند به صورت مستقل یا ضمیمه مدارس ابتدایی استثنایی انجام شود.

▪ سازماندهی فضا و مدارس استثنایی

۱. هرگونه تغییر در استفاده از فضای مراکز و مدارس آموزش و پرورش استثنایی در سطح استان و مناطق، اعم از تغییر در نوع مدرسه از استثنایی به عادی و سایر موارد، ممنوع می‌باشد و در موارد خاص با هماهنگی اداره آموزش و پرورش استثنایی استان و تأیید سازمان آموزش و پرورش استثنایی امکان‌پذیر خواهد بود.
۲. جابجایی، انحلال و تأسیس اماکن و فضاهای فرهنگی، ورزشی، توان‌بخشی، مراکز راهنمایی و مشاوره خانواده دانش‌آموزان با نیازهای ویژه و ... استثنایی صرفاً با مجوز کتبی سازمان آموزش و پرورش استثنایی و هماهنگی مرکز برنامه‌ریزی منابع انسانی و امور اداری امکان‌پذیر است.
۳. تأسیس مراکز راهنمایی و مشاوره خانواده دانش‌آموزان با نیازهای ویژه براساس شیوه‌نامه مربوط، با درخواست اداره آموزش و پرورش استثنایی استان و پس از بررسی موضوع و تأیید سازمان آموزش و پرورش استثنایی توسط دفتر مرکزی انجمن اولیاء و مربیان وزارت متبوع صورت می‌پذیرد.
۴. صدور مجوز توسعه مرکز دوره دوم متوسطه کار دانش خاص دانش‌آموزان با نیازهای ویژه بر اساس شیوه‌نامه تأسیس پس از بررسی و تصویب موضوع در کارگروه استان و تأیید سازمان استثنایی صورت می‌پذیرد.

- تبصره ۵:** ایجاد، توسعه و جابه‌جایی رشته در دوره دوم متوسطه کاردانش خاص دانش آموزان با نیازهای ویژه، به شرط تامین نیرو (اعم از موظف و غیرموظف)، با هماهنگی و تصویب کارگروه استان و تأیید سازمان استثنایی امکان‌پذیر است.
۵. ایجاد هنرستانهای فنی و حرفه‌ای، کاردانش و دوره دوم متوسطه کاردانش خاص دانش آموزان با نیازهای ویژه در نوبت دوم، با توجه به ساعات کار این مراکز، ممنوع است.
۶. توسعه و تأسیس مدارس شبانه‌روزی استثنایی، با درخواست اداره آموزش و پرورش استثنایی استان، تصویب کارگروه استان و اخذ مجوز کتبی از سازمان استثنایی میسر است.
۷. صدور مجوز مرکز آموزشی و توان بخشی مشکلات ویژه یادگیری توسط اداره کل آموزش و پرورش استان منوط به بررسی مدارک و مستندات در اداره آموزش و پرورش استثنایی استان براساس شیوه نامه مربوط و تأیید تخصصی سازمان آموزش و پرورش استثنایی میسر است.
۸. اولویت تشکیل کلاس‌های درس استثنایی، در نوبت اول خواهد بود. در صورتی که فضای فیزیکی مدرسه، امکان تشکیل همه کلاس‌ها در نوبت اول را ندهد، تشکیل کلاس در نوبت دوم، با موافقت اداره آموزش و پرورش استثنایی و تأیید کارگروه استان، بلامانع است.
۹. مدارس آموزش و پرورش استثنایی در تمام دوره‌های تحصیلی بر اساس ضوابط و درجه‌بندی مصوب مدارس در چهار درجه تشکیل می‌شود.
۱۰. استمرار فعالیت مدارس ابتدایی که کمتر از ۲۵ نفر دانش آموز دارند، در صورت وجود نیروی مدیرآموزگار و تأیید کارگروه استان، به صورت کلاس چندپایه و چند گروه استثنایی بلامانع است.
۱۱. مواد درسی و ساعات کار هفتگی مدارس استثنایی در دوره‌های پیش از دبستان و ابتدایی، به صورت ۲۵ جلسه‌ای خواهد بود.
۱۲. تخصیص «معاون» به مراکز مشکلات ویژه یادگیری ممنوع می‌باشد.
۱۳. تشکیل کلاس‌های دوره اول متوسطه پیش حرفه‌ای و دوم متوسطه کاردانش خاص دانش آموزان با نیازهای ویژه در مدارس ابتدایی منوط به اخذ مجوز از اداره آموزش و پرورش استثنایی استان با رعایت تمامی مقررات مربوط مجاز می‌باشد.
۱۴. اولویت ثبت نام دانش آموزان با کم توانی ذهنی روستاهای صعب‌العبور که تا نزدیکترین مدرسه استثنایی بیش از ۳۵ کیلومتر فاصله داشته باشد در کلاس خاص استثنایی ضمیمه مدرسه عادی با حداقل ۳ نفر و رعایت تراکم استانی است.

■ سازماندهی کلاس‌های درس استثنایی

تشکیل کلاس‌های درس با حداقل و حداکثر تعداد نوآموز و دانش آموز در دوره‌های مختلف تحصیلی و گروه‌های استثنایی، بر اساس تبصره ذیل ماده ۴ از فصل دوم آیین‌نامه اجرایی آموزش و پرورش استثنایی و مطابق جدول شماره (۲-۵) می‌باشد.

جدول (۲-۵). حداقل و حداکثر تعداد نوآموز و دانش آموز در دوره‌های مختلف تحصیلی و گروه‌های استثنایی

متوسطه دوم و دوم متوسطه کار دانش خاص	متوسطه اول و متوسطه اول پیش حرفه‌ای	ابتدایی	پیش از دبستان		دوره تحصیلی گروه استثنایی
			آمادگی	زیر ۶ سال	
۶-۱۱	۶-۱۱	۶-۱۱	۶-۱۱	۴-۷	آسیب دیده شنوایی
۶-۱۱	۶-۱۱	۶-۱۱	۶-۱۱	۴-۷	آسیب دیده بینایی
۶-۱۱	۶-۱۱	۶-۱۱	۶-۱۱	۴-۷	کم توان ذهنی
۳-۵	۳-۵	۳-۵	۳-۵	۳-۵	معلول جسمی - حرکتی
۳-۵	۳-۵	۳-۵	۳-۵	۳-۵	چند معلولیتی
۳-۵	۳-۵	۳-۵	۳-۵	۳-۵	اختلال‌های رفتاری - هیجانی
۳-۵	۳-۵	۳-۵	۳-۵	۳-۵	اختلال (طیف اتیسم)

(الف) کلاس‌های چند پایه برای گروه‌های آسیب دیده شنوایی، آسیب دیده بینایی و کم توان ذهنی در تمامی دوره‌های تحصیلی با حداقل ۴ و حداکثر ۷ دانش آموز تشکیل می‌شود.

(ب) کلاس‌های چند پایه، برای گروه‌های چند معلولیتی، جسمی-حرکتی، اختلال‌های رفتاری-هیجانی و اختلال (طیف اتیسم) در تمامی دوره‌های تحصیلی، با حداقل ۳ و حداکثر ۵ دانش آموز تشکیل می‌گردد.
(ج) تشکیل کلاس چند پایه، با بیش از سه پایه تحصیلی، ممنوع است.

تبصره: مدارس محروم از جمله مدارس روستایی از این مقوله مستثنی گردند.

(د) در صورتی که تعداد دانش آموزان هر گروه به حدنصاب برسد، تشکیل کلاس‌های مستقل، برای هر یک از گروه‌ها، الزامی است.

(هـ) در صورت تشکیل بیش از یک کلاس مستقل، علاوه بر پست مدیر آموزگار، به ازای هر کلاس اضافه، یک پست آموزگار در نظر گرفته خواهد شد.

(و) در صورتی که دانش آموز چند معلولیتی، اختلال رفتاری-هیجانی و اختلال رشدی فراگیر (طیف اتیسم) در کلاس تک معلولیتی جایدهی شود، کلاس با حداقل تعداد گروه مربوط (تک معلولیتی) قابل تشکیل است.

ز) تشکیل کلاس با تعداد کمتر از حد نصاب مندرج در جدول فوق، مشروط بر حفظ میانگین تراکم دانش آموز در سطح استان، پس از موافقت اداره آموزش و پرورش استثنایی و تأیید کارگروه استان مجاز است.

ح) تشکیل کلاس چند پایه در دوره اول متوسطه پیش حرفه‌ای و دوم متوسطه کاردانش خاص دانش آموزان با نیازهای ویژه، پس از موافقت اداره آموزش و پرورش استثنایی استان بلامانع است.

تبصره: تشکیل کلاس چندپایه در دوم متوسطه کاردانش خاص دانش آموزان با نیازهای ویژه مشروط به یکسان بودن رشته‌های مهارتی، پس از موافقت اداره آموزش و پرورش استثنایی مجاز می‌باشد.

ط) تشکیل کلاس‌های استثنایی، بر اساس تعداد گروه و پایه، مطابق جدول شماره (۲-۶) خواهد بود.

جدول (۲-۶). تعداد گروه و پایه

ردیف	تعداد گروه	پایه	وضعیت
۱	یک گروه	چند پایه	صحیح
۲	چند گروه	در یک پایه	بلامانع
۳	دو گروه	چند پایه	با مجوز اداره آموزش و پرورش استثنایی استان بلامانع است
۴	چند گروه	چند پایه	مجاز نیست

بخش سوم

ضوابط و مقررات به کارگیری نیرو

مقررات عام

۱. بر اساس قوانین و مقررات جاری حاکم (از جمله؛ بند ب و ج تبصره ۲۰ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و ماده ۶ ضوابط اجرایی آن) هر نوع به کارگیری نیروی جدید که ایجاد تعهد استخدامی بر آن مترتب باشد، تحت هر عنوان، ممنوع بوده و پرداخت هرگونه وجه، به هر میزان، به این گونه نیروها مجاز نیست و مدیران کل و رؤسای آموزش و پرورش مناطق و شهرستانها در قبال آن مسئولیت دارند.
۲. برقراری هر نوع رابطه شغلی مستقیم و هرگونه پرداخت از محل اعتبارات دولتی در واحدهای سازمانی رفاهی و درمانی یا بکارگیری نیرو تحت عناوین انجمن، فوق برنامه (خارج از ضوابط قانونی) روزمزدی و... در واحدهای آموزشی و پرورشی ممنوع است و مسئولیت بکارگیری و پرداخت هزینه‌های احتمالی و پاسخگویی به نهاد های نظارتی به عهده متخلفین خواهد بود؛ لذا صدور هر نوع ابلاغ و گواهی انجام کار برای افرادی که رأساً از طریق مدارس و مراکز غیردولتی تحت نظارت مرتبط با آموزش و پرورش، نظیر مهدهای کودک و پیش دبستانی‌های غیردولتی، درمانگاه‌ها و کلینیک‌های فرهنگیان، باشگاه‌ها و خانه‌های معلم، مراکز مشاوره و راهنمایی خانواده، مدارس آموزش از راه دور، انجمن‌های اولیاء و مربیان مدارس، مدارس بزرگسالان و نظایر آنها، به کار گرفته می‌شوند و نیز پرداخت هرگونه وجهی به صورت مستقیم و غیرمستقیم به عنوان حق التدریس، خرید خدمات یا حق الزحمه، از منابع دولتی به افراد یاد شده، توسط مدارس و ادارات آموزش و پرورش ممنوع بوده و تخلف محسوب می‌شود.
۳. تخصیص نیرو به تمامی فعالیت‌هایی که انجام آن مستلزم به کارگیری نیرو به صورت موظف یا غیرموظف باشد، صرفاً در چارچوب ضوابط و مقررات این شیوه‌نامه مجاز است و تمامی ضوابط و شیوه‌نامه‌های قبلی در خصوص به کارگیری نیروی انسانی، لغو و بلااثر می‌گردد. در صورت هرگونه تغییر در ضوابط این شیوه‌نامه تغییرات به صورت رسمی به اطلاع استان خواهد رسید.
۴. در هنرستانهای فنی و حرفه‌ای و کاردانش، به کارگیری نیروهای غیرمتخصص در پست‌های مدیر (جدیدالانتصاب)، معاون فنی- مهارتی، استادکار و سرپرست بخش ممنوع بوده و تخصیص نیرو به این فعالیت‌ها، صرفاً با رشته شغلی هنرآموز امکان‌پذیر است. در هنرستان‌های تخصصی دارای تک رشته تربیت بدنی در صورت عدم وجود هنرآموز تخصصی با اخذ مجوز موردی از معاونت آموزش متوسطه استفاده از رشته شغلی دیگر بلامانع خواهد بود. مدیر، معاون فنی- مهارتی و سرپرست بخش جدیدالانتصاب باید دارای مدرک تحصیلی حداقل لیسانس باشند.
۵. باتوجه به اینکه اولویت مطلق تأمین نیروی انسانی در گروه معلم و مدیران واحدهای سازمانی دولتی (مدارس دولتی، پژوهش‌سراها، کانونهای فرهنگی و تربیتی، مجتمع‌های ورزشی و دارالقرآن‌ها) می‌باشد، تخصیص نیرو به دیگر فعالیت‌ها صرفاً پس از اتمام سازماندهی مدارس و تأمین مدیران واحدهای

سازمانی مذکور در سرجمع نیروهای کارکنان تخصصی تفاهم‌نامه سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ مجاز است.

۶. به کارگیری نیروی حق‌التدریس آزاد و آموزش دهنده (نهضت سوادآموزی) جدید ممنوع و تخلف محسوب می‌شود. ضمناً با عنایت به بخشنامه شماره ۷۱۰/۳۴ مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۰۵ اشتغال به کار بندهای ۱/۸ و ۱/۹ شیوه‌نامه شماره ۱۶۰۱۵۰ مورخ ۱۳۹۸/۰۹/۰۲ که در آزمون داخلی مورخ ۱۴۰۰/۰۵/۰۱ نمره قبولی را کسب نموده‌اند، در صورت نیاز به خدمات افراد مورد نظر و استمرار خدمت آنها به صورت حق‌التدریس آزاد صرفاً در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ مجاز بوده است لذا بکارگیری افراد مذکور در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ در صورت دریافت مجوزهای قانونی امکان پذیر خواهد بود.

مقررات اختصاص نیرو به فعالیت‌های مختلف

الف- فعالیت‌های حوزه معاونت‌های آموزش ابتدایی و متوسطه

۱- عنوان فعالیت: مدیر

مدیر واحدهای آموزشی برای مدارس دولتی، طبق ضوابط مربوط و از نیروهای موظف تأمین می‌شود.

۲- عنوان فعالیت: معاون آموزشی، فنی-مهارتی، پرورشی و تربیت بدنی، فناوری و اجرایی

معاون واحدهای آموزشی برای هر یک از مدارس دولتی، طبق ضوابط این شیوه‌نامه از نیروهای موظف رسمی و پیمانی در سرجمع نیروهای کارکنان تخصصی تفاهم‌نامه سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ قابل تأمین است. ضمناً با عنایت به کمبود نیروی انسانی و با توجه به وظایف و مسئولیت‌های مدیر واحد آموزشی مندرج در طرح طبقه بندی مشاغل معلمان کشور ضروری است به گونه ای برنامه‌ریزی گردد که کلیه معاونین آموزشی، پرورشی، فنی و مهارتی و هوشمندسازی، عمومی و معاون اجرایی (به جز دفترداران سابق که به سمت معاون اجرایی تغییر سمت یافته‌اند) به میزان ۶ ساعت در هفته به تدریس موظف در مدارس بپردازند.

تبصره ۵: صدور ابلاغ غیرموظف برای مدیران و معاونین مدارس در همان نوبت فعالیت ممنوع می‌باشد.

۳- عنوان فعالیت: آموزگار ابتدایی

در مدارس ابتدایی به ازای هر کلاس، ۲۴ ساعت نیروی آموزگار اختصاص می‌یابد که ۲ ساعت از آن مربوط به درس تربیت بدنی می‌باشد. لازم به ذکر است برای ۲ ساعت مذکور از آموزگاران درس تربیت بدنی استفاده خواهد شد.

- تخصیص دو ساعت درس تربیت بدنی در صورت وجود نیروی موظف تربیت بدنی و عدم اضافه تدریس در درس تربیت بدنی در سایر دوره های تحصیلی امکان پذیر بوده و در غیر اینصورت تدریس این دو ساعت بر عهده آموزگار مربوط می‌باشد.
- به منظور جلوگیری از ایجاد ابلاغ موقت (۲ ساعت) ساماندهی آموزگاران تربیت بدنی با اولویت در مدارس دارای تقلیل ساعت انجام گردد.
- استفاده از آموزگاران درس تربیت بدنی به عنوان آموزگار پایه ممنوع می‌باشد.
- در مدرسی که صرفاً دارای یک کلاس چند پایه می باشند؛ بکارگیری آموزگار تربیت بدنی ممنوع است.

۴- عنوان فعالیت: دبیر و هنرآموز متوسطه

نیروی آموزشی دبیرستان‌ها و هنرستان‌ها در متوسطه اول و دوم، مطابق جدول دروس هفتگی، از جمع نیروهای موظف (و عنداللزوم غیرموظف) اختصاص می‌یابد.

تبصره: صدور ابلاغ هنرآموز برای استاندارد/ استانداردهای (دروس تخصصی) رشته‌های مهارتی شاخه کاردانش که بصورت برون‌سپاری اجرا می‌شوند ممنوع است. لازم به ذکر است به ازای ساعت استاندارد برون‌سپاری شده، از ساعت نیاز رشته مورد نظر در پست‌های هنرآموز، استادکار و سرپرست بخش کسر خواهد شد.

۵- عنوان فعالیت: استادکار و سرپرست بخش

نیروی مورد نیاز این فعالیت در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، از محل نیروهای موظف رسمی و پیمانی^۴ پس از تکمیل نیروی هنرآموز، برابر ضوابط و در سرجمع نیروهای کارکنان تخصصی تفاهم‌نامه سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ قابل تخصیص است.

- **استادکار:** به ازای هر ۳۰ نفر ساعت آموزش دروس با ماهیت کارگاهی (به جزء شایستگی‌های غیر فنی و دانش فنی) یک ساعت استادکار مطابق رشته‌های مربوط (رشته‌های زمینه صنعت، معماری داخلی، کشاورزی، رشته طراحی دوخت و خیاطی) تعلق می‌گیرد.

۴. صرفاً از بین نیروهای دارای رشته شغلی هنرآموزی

تبصره ۱: تأکید می‌شود صدور ابلاغ در پست استادکار صرفاً برای همکاران دارای مدرک فوق دیپلم و دارای رشته شغلی استادکاری مجاز است.

تبصره ۲: با عنایت به شرح وظایف پست مذکور، از تخصیص ساعت استادکار به صورت پراکنده بین همکاران خودداری گردد.

• **سرپرست بخش:** در هنرستانها به ازای هر رشته از زمینه‌های صنعت، معماری داخلی، کشاورزی و رشته طراحی دوخت و خیاطی در زمینه هنر، مشروط به داشتن حداقل ۳۰ نفر هنرجو در هر رشته (و حداقل وجود دو رشته در هنرستان)، یک سرپرست بخش تمام وقت اختصاص می‌یابد.

تبصره ۱: هر سرپرست بخش با توجه به وضعیت نیروی انسانی منطقه ۸ تا ۱۰ ساعت در هفته در دروس مهارتی و یا فنی مرتبط با گروه مربوط، تدریس موظف داشته باشد.

تبصره ۲: در هنرستانهای کاردانش مانند هنرستانهای فنی و حرفه‌ای مبنای تخصیص سرپرست بخش «رشته» است.

تبصره ۳: در هنرستانهای فنی و حرفه‌ای و کاردانش چنانچه بیش از یک رشته در گروه هنر به جز طراحی و دوخت دایر باشد، یک سرپرست بخش تعلق می‌گیرد.

تبصره ۴: مطابق با فهرست اعلامی از سوی معاونت آموزش متوسطه و بعد از تأیید مرکز یک سرپرست بخش مازاد بر سهمیه مدارس جهت نظارت بر عملکرد آموزش در شهرک‌های صنعتی تخصیص داده می‌شود.

تبصره ۵: با تأیید معاونت آموزش متوسطه حداکثر ۵۰ نفر سرپرست بخش به هنرستانهای تربیت‌بدنی خارج از نیاز مذکور تخصیص خواهد یافت.

۶- عنوان فعالیت: انباردار هنرستان

نیروی مورد نیاز این فعالیت در هنرستانها، صرفاً در رشته‌هایی که نیاز به این فعالیت داشته و مشروط به تعریف و وجود فضای انبار، با توجه به موجودی منابع انسانی مناطق، به نحوی که کارگروه استان مقرر می‌دارد، از محل نیروهای موظف رسمی یا پیمانی و دارای رشته شغلی مسئول خدمات مالی، به ازای هر ۲ کارگاه فعال یک نفر نیرو قابل تخصیص است.

تبصره ۱: اختصاص نیرو در این پست صرفاً بر اساس مجوز تأیید شده مرکز برنامه ریزی منابع انسانی و امور اداری برای هر سال تحصیلی امکان پذیر می‌باشد.

تبصره ۲: تخصیص سایر نیروها به فعالیت مذکور مجاز نمی‌باشد.

۷- عنوان فعالیت: مدارس شبانه‌روزی

نیروهای آموزشی و پرورشی

- به منظور امور مشاوره دانش آموزان/ هنرجویان در خارج از ساعات رسمی مدرسه علاوه بر شاخص‌های اعلام شده، به ازای هر ۲۰ نفر دانش آموز/ هنرجو خوابگاهی، یک ساعت «فعالیت مشاوره» از سرجمع منطقه در نظر گرفته می‌شود.
- به ازای هر ۲۰ نفر دانش آموز/ هنرجو خوابگاهی، یک ساعت «مربی پرورشی و فرهنگی» علاوه بر شاخص‌های اعلام شده جهت انجام امور پرورشی دانش آموزان در خارج از ساعات رسمی مدرسه، تخصیص می‌یابد.
- به منظور نظارت بر امور بهداشت فردی، جمعی و تغذیه دانش آموزان به ازای هر ۲۰ نفر دانش آموز/ هنرجو خوابگاهی یک ساعت «مراقب سلامت» در خارج از ساعات رسمی مدرسه قابل تخصیص است.
- به هر یک از مدارس شبانه‌روزی با حداقل ۸۰ نفر دانش آموز خوابگاهی، یک پست معاون امور عمومی جهت انجام امور مالی، کارپردازی، جمع‌دار اموال و... در سر جمع نیروهای کارکنان تخصصی تفاهم‌نامه سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ قابل تخصیص است.
- به مدارس شبانه‌روزی (عادی) با کمتر از ۸۰ نفر دانش آموز خوابگاهی صرفاً یک مدیر و دو سرپرست بعد از تأیید در کارگروه استانی، معاونت آموزش متوسطه و دفتر برنامه، بودجه و تأمین منابع وزارت متبوع تعلق خواهد گرفت.

سرپرست شبانه‌روزی

تا ۱۲۰ نفر دانش آموز/هنرجو خوابگاهی ۲ پست سازمانی «سرپرست شبانه‌روزی» در سر جمع نیروهای کارکنان تخصصی تفاهم‌نامه سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ تعلق می‌گیرد. به ازای هر ۵۰ نفر دانش آموز/هنرجو مازاد بر ۱۲۰ نفر یک پست سازمانی سرپرست شبانه‌روزی در سقف تفاهم‌نامه اضافه می‌شود.

نیروهای غیر آموزشی

نیروهای غیر آموزشی این مدارس از قبیل آشپز، کمک آشپز، انباردار (مشروط به وجود فضا) و سرایدار، مطابق مفاد ذیل و به صورت موظف قابل تخصیص است.

- به کلیه مدارس شبانه‌روزی دخترانه که دارای دانش آموز خوابگاهی هستند یک «نگهبان» جهت شیفت شب اختصاص می‌یابد.

- در خوابگاه‌های مجهز به رستوران، تا ۲۰۰ نفر دانش آموز/هنرجو خوابگاهی یک پست سازمانی «آشپز» و یک «کمک آشپز» منظور و به ازای هر ۸۰ نفر دانش آموز/هنرجو مازاد بر ۲۰۰ نفر، یک «کمک آشپز» تأمین می‌شود.
  - یک پست سازمانی «راننده» برای واحد آموزشی قابل تخصیص است.
- تبصره:** تشکیل و استمرار فعالیت مدارس شبانه‌روزی، در نزدیکی یکدیگر و در مجاورت نقاط و مدارسی که از امکانات شبانه‌روزی برخوردارند، مجاز نیست.

۸- عنوان فعالیت: خوابگاه مرکزی

نیروهای خوابگاه‌های مرکزی، براساس بخشنامه شماره ۷۱۰/۴۹ مورخ ۱۳۹۰/۰۸/۰۳ به صورت موظف تخصیص می‌یابد.

۹- عنوان فعالیت: مدارس نمونه دولتی

نیروهای آموزشی و پرورشی

نیروهای آموزشی و پرورشی مورد نیاز این مدارس، براساس جدول و برنامه هفتگی مدارس عادی، تأمین می‌گردد.

نیروهای فوق برنامه

نیروهای مورد نیاز برای این فعالیت، متناسب با نوع درس و میزان ساعات فوق برنامه (آموزشی و پرورشی)، براساس آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۱۱) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استان‌ها، شهرستان‌ها و مناطق کشور، مصوب ۱۳۸۳، با مسئولیت شورای آموزش و پرورش، از محل درآمدهای مدرسه و منحصرأ با استفاده از ساعات غیرموظف نیروهای رسمی یا پیمانی تأمین می‌گردد؛ بدیهی است هرگونه بکارگیری نیروهای آزاد ممنوع می‌باشد.

۱۰- عنوان فعالیت: گروه‌های آموزشی و تربیتی

تخصیص نیروی مورد نیاز گروه‌های آموزشی و تربیتی در دوره‌های ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم پس از تأمین نیروی آموزشی مورد نیاز مدارس مطابق تبصره ذیل جدول فصل سوم بخشنامه شماره ۱۸۹۹۸۳ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۰۷ در سقف ساعت عملکرد سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ و صرفاً از طرف معاونت برنامه‌ریزی و توسعه منابع وزارت متبوع ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۱: لازم به ذکر است تخصیص نیرو به صورت غیرموظف صرفاً در دوره تحصیلی ابتدایی امکان پذیر می‌باشد و نیروی مورد نیاز سایر دوره تحصیلی بصورت موظف تأمین می‌گردد؛ ضمناً به کارگیری نیروی بازنشسته در این گروه فعالیت (به استثنای دوره ابتدایی) ممنوع است.

تبصره ۲: تخصیص ساعت غیرموظف به گروه‌های آموزشی در دوره متوسطه تنها در صورت عدم وجود کلاس زیر حدنصاب، عدم وجود نیروی دارای کسر ساعت موظف بدون در نظر گرفتن جنسیت و عدم وجود کمبود غیرقابل جبران در کلاس‌های درس (خرید خدمات آموزشی در مقطع مربوط) در سقف تفاهم‌نامه توسعه سنواتی استان امکان‌پذیر خواهد بود.

تبصره ۳: سقف ساعت اشتغال در گروه‌های آموزشی به میزان ۵۰ درصد ساعت موظف پرسنل می‌باشد.

۱۱- عنوان فعالیت: آموزش بزرگسالان

با توجه به سیاست‌های جاری مبنی بر اداره مدارس بزرگسالان با مشارکت مردمی و از محل پرداخت کمک‌های داوطلبانه مردمی، تخصیص یک مدیر از محل نیروهای رسمی یا پیمانی شاغل به صورت موظف انجام پذیرد. همچنین تأمین حق‌الزحمه سایر نیروها از منابع غیردولتی (مشارکت مردمی) و منحصرأ از ساعات غیر موظف نیروهای رسمی و پیمانی امکان‌پذیر خواهد بود. لازم به ذکر است، در هر منطقه حداکثر یک مدرسه بزرگسال دولتی (به تفکیک جنس و دوره تحصیلی) می‌تواند دایر باشد.

۱۲- عنوان فعالیت: راهبر آموزشی

با عنایت به دستورالعمل اجرایی راهبران آموزشی و پرورشی به شماره ۲۰۰/۸۸۰۷۹ مورخ ۱۳۹۸/۰۵/۲۰ و به استناد ماده (۳) آئین‌نامه کلاس‌های چندپایه (مصوبه هشتصد و نود و پنجمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۳۹۳/۰۲/۲۹) صرفاً در مناطقی که فاقد مجتمع‌های آموزشی و پرورشی روستایی و عشایری می‌باشند، متناسب با تعداد کلاس چند پایه و شرایط جغرافیایی کلاس‌های مورد نظر و بعد از تعیین برش استانی در کارگروه مشترک مرکز برنامه ریزی منابع انسانی و امور اداری و معاونت آموزش ابتدایی، در سقف عملکرد سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ امکان‌پذیر است.

۱۳- عنوان فعالیت: پژوهش سرای دانش‌آموزی

تخصیص نیروی مورد نیاز پژوهش سرای دانش‌آموزی تا سقف جدول شماره (۳-۱) پس از تأمین نیروی آموزشی مورد نیاز مدارس در سرجمع نیروهای کارکنان تخصصی تفاهم‌نامه امکان‌پذیر می‌باشد. ضمناً تخصیص نیروی مورد نیاز قطب‌های کشوری پس تعیین از سوی معاونت آموزش متوسطه و مرکز برنامه

ریزی نیروی انسانی به سرجمع نیاز پژوهش سراهای منتخب افزوده و از سوی مرکز به استان ها ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۵: با تأیید معاونت آموزش متوسطه در ۲۰۰ پژوهش سرای منتخب به میزان ۲۴ ساعت دبیر، علاوه بر جدول ذیل تخصیص خواهد یافت.

جدول (۱-۳). تخصیص نیروی مورد نیاز پژوهش سرای دانش آموزی

درجه منطقه	مدیر(نفر)	دبیر(ساعت)	سرایدار و خدمتگذار
۲ و ۱	۱	۹۶	۱
۴ و ۳	۱	۷۲	۱
۶ و ۵	۱	۴۸	۱

۱۴- عنوان فعالیت: مراکز آموزش مهارتی:

با توجه به اجرای طرح هر دانش آموز یک مهارت، موضوع بخشنامه شماره ۱۴۰/۳۰۸ مورخ ۱۳۹۹/۰۷/۱۶ (حوزه متوسطه اول) که مسئولیت هماهنگی و ساماندهی آموزش مهارت های حرفه ای به دانش آموزان را به عهده دارد به هر مرکز آموزش مهارتی، مطابق فهرست اعلامی از سوی معاونت آموزش متوسطه و بعد از تأیید مرکز، یک معاون فناوری مازاد بر سهمیه مدارس تخصیص داده می شود.

ب- فعالیت های امور تحصیلی فرزندان شاهد

۱- عنوان فعالیت: نیروهای مورد نیاز مدارس شاهد

نیروی آموزشی و پرورشی مدارس شاهد، در هر یک از دوره های تحصیلی، براساس برنامه هفتگی مربوط تخصیص خواهد یافت.

تبصره ۱- تعداد دانش آموز در کلاس های مدارس شاهد، حداقل ۲۰ نفر و حداکثر ۳۰ نفر خواهد بود.

تبصره ۲- نیروی مورد نیاز هنرستان های فنی و حرفه ای و کاردانش شاهد، همانند سایر هنرستان های عادی قابل تخصیص است.

فوق برنامه (دروس مکمل): برای مدارس شاهد، به ازای هر کلاس در دوره ابتدایی ۲ ساعت و در دوره متوسطه اول و متوسطه دوم، ۴ ساعت نیروی فوق برنامه (دروس مکمل) اختصاص داده خواهد شد.

۲- عنوان فعالیت: طرح پراکنده شاهد

نیروی مورد نیاز طرح پراکنده امور تحصیلی فرزندان شاهد (شهری، روستایی و عشایری) براساس مصوبات شورای برنامه ریزی امور تحصیلی فرزندان شاهد به ازای تحصیل هر فرزند شاهد در کلیه مدارس

غیرشاهد (به استثنای غیردولتی، استثنایی، بزرگسالان) در دوره‌های تحصیلی ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم مطابق جدول زیر از محل نیروهای موظف یا غیرموظف در سرجمع منطقه تخصیص می‌یابد. صدور ابلاغ طرح پراکنده شاهد با هماهنگی کارشناس شاهد و ایثارگران منطقه صادر گردد.

جدول (۳-۲). تخصیص نیروی مورد نیاز طرح پراکنده امور تحصیلی فرزندان شاهد

تعداد نفراتی که باید ابلاغ صادر گردد	حداکثر ساعت صدور ابلاغ در منطقه	تعداد دانش آموزان طرح پراکنده شاهد منطقه
فقط برای یک نفر	۲ ساعت	کمتر از ۵ نفر
فقط برای یک نفر	۶ ساعت	۵ تا ۱۰ نفر
فقط برای یک نفر	۱۲ ساعت	۱۱ تا ۲۰ نفر
فقط برای یک نفر	۱۸ ساعت	۲۱ تا ۴۰ نفر
فقط برای یک نفر	۲۴ ساعت	۴۱ تا ۶۰ نفر
حداکثر ۲ نفر	۳۰ ساعت	۶۱ تا ۸۰ نفر
حداکثر ۲ نفر	۳۶ ساعت	۸۱ تا ۱۰۰ نفر
حداکثر ۲ نفر	۴۲ ساعت	۱۰۱ تا ۱۲۰ نفر
حداکثر ۲ نفر	۴۸ ساعت	۱۲۱ تا ۱۴۰ نفر
حداکثر ۳ نفر	۶۰ ساعت	۱۴۱ نفر به بالا

۳- عنوان فعالیت: مدارس ایثارگران

نیروی مورد نیاز مدرسه و مجتمع ایثارگران، برابر ضوابط درجه‌بندی مربوط و به میزان ساعات برنامه درسی ویژه این گونه مدارس تأمین و تخصیص می‌یابد. لازم به ذکر است در مدارس ایثارگران که تعداد دانش آموزان آن کمتر از حد نصاب استمرار می‌باشد صرفاً یک نفر مدیر تخصیص خواهد یافت.

ج - فعالیت‌های حوزه استعدادهای درخشان

عنوان فعالیت: مدارس استعدادهای درخشان

نیروهای آموزشی و پرورشی: مطابق برنامه‌های درسی مدارس عادی دولتی تخصیص می‌یابد.

مأموریت به مدارس استعدادهای درخشان از نیروهای نواحی یک شهرستان بلامانع می‌باشد و در صورت مأموریت از سایر مناطق می‌بایست حداقل ۱۲ ساعت در مبدأ خدمتی خود ابلاغ موظف داشته باشند.

فوق برنامه: به شرط رعایت ضوابط خاص این مدارس تخصیص نیروهای مورد نیاز برای این فعالیت، متناسب با نوع درس و میزان ساعات، وفق ضوابط مربوط، با مسئولیت کمیته منطقه، از محل درآمدهای مدرسه و از نیروهای رسمی یا پیمانی و همچنین مطابق قسمت "ز- شرایط به کارگیری نیروی انسانی" بند (۳) دستورالعمل

اجرایی "ارائه خدمات آموزشی و تربیتی فوق‌برنامه در مدارس دولتی" به شماره ۱۴۰/۴۷۲ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۵، تأمین می‌شود. ابلاغ نیروهای موضوع این فعالیت با تأیید اداره استعدادهای درخشان استان صادر می‌گردد.

د - فعالیت‌های حوزه معاونت پرورشی و فرهنگی

۱- عنوان فعالیت: مربی امور تربیتی

نیاز به مربی امور تربیتی در مدارس و مجتمع‌های آموزشی و پرورشی، با امان نظر به ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی قانون احیاء معاونت پرورشی و تربیت بدنی در وزارت آموزش و پرورش، برآورد و حسب تشخیص کمیته منطقه و تحت نظارت کارگروه استان، از محل ساعات موظف و غیرموظف نیروهای رسمی و پیمانی قراردادی (صرفاً مریبان قرآنی استخدام شده در سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱) موجود، برای تدریس دروس مربوط و فعالیت پرورشی، قابل تخصیص است.

جدول (۳-۳). تخصیص مربی امور تربیتی در مدارس و مجتمع‌های آموزشی و پرورشی

تعداد دانش آموز					
بیش از ۵۰۰ نفر	از ۲۴۱ تا ۵۰۰	از ۱۵۱ تا ۲۴۰	از ۶۱ تا ۱۵۰	تا ۶۰	
دو معاون یا یک مربی و یک معاون	هر ۱۵ دانش آموز، مازاد بر ۲۴۱ نفر، یک ساعت مربی	یک مربی یا معاون پرورشی و تربیت بدنی تمام وقت	۱۲ ساعت مربی، به‌ازای هر مجتمع یا مدرسه مستقل و ضمیمه دارد، در سرجمع منطقه		مجتمع و مدرسه مستقل و ضمیمه دارد شهری
			۱۲ ساعت مربی، به‌ازای هر مدرسه مستقل، در سرجمع منطقه	-	مدرسه روستایی و عشایری
یک معاون یا مربی امور تربیتی، به‌ازای هر مجتمع					مجتمع روستایی و عشایری

تبصره ۱- اولویت تخصیص مربی پرورشی و مشاور در مدارس شبانه‌روزی است.

تبصره ۲- تخصیص مربی پرورشی در مدارس روستایی زیر ۶۰ نفر در صورت وجود نیروی مازاد پرورشی پس از اخذ مجوز از معاونت پرورشی استان و تأیید کارگروه توسعه مدیریت امکان‌پذیر می‌باشد.

تبصره ۳- شرایط احراز؛ ورود به حوزه پرورشی جهت فعالیت در پست مربی، معاون پرورشی و مشاور براساس شیوه‌نامه ترمیم منابع انسانی حوزه معاونت پرورشی و فرهنگی (۵۰۰/۱۶۷۷۴ مورخ ۹۷/۰۸/۲۰) مشروط به عدم ایجاد غیرموظف و بعد از تأیید معاونت آموزش ابتدایی و متوسطه (در سطح منطقه و استان) و مدیر منابع انسانی استان انجام می‌شود.

تبصره ۴- با عنایت به ماده ۱۲ اساسنامه مدارس عشایری (مصوبه نهصد و هشتاد و ششمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش، ۱۳۹۳/۱۲/۱۱) شاخص منابع انسانی مورد نیاز فعالیت‌های پرورشی در مدارس عشایری کم جمعیت تا میزان $\frac{1}{3}$ شاخص های مصوب مدارس عادی تعیین می‌شود.

۲- عنوان فعالیت: مشاوره در دوره‌های تحصیلی

با عنایت به تصویب "سند نظام جامع راهنمایی و مشاوره در جلسه ۹۹۴ شورای عالی آموزش و پرورش" و ابلاغ رسمی آن با امضای وزیر محترم طی نامه ۱۴۰/۴۵۲-۱۴۰/۱۰/۱۵، اعلام نیاز ساعت مشاوره به ازای هر ۱۲ نفر دانش آموز یک ساعت در تمامی دوره‌های تحصیلی مدارس دولتی صورت می‌پذیرد. تخصیص ساعت غیرموظف به این فعالیت به شرط اخذ مجوز از وزارت متبوع امکان‌پذیر می‌باشد که توزیع آن با هماهنگی معاونت پرورشی و فرهنگی وزارت متبوع صورت خواهد پذیرفت.

۳- عنوان فعالیت: مراکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی پژوهشی و تخصصی استان

تخصیص نیرو به مرکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی پژوهشی و تخصصی استان در محدوده پست‌های سازمانی مصوب بلامانع است.

۴- عنوان فعالیت: مراکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی منطقه/شهرستان/ناحیه

به هر مرکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی منطقه، یک نفر مدیر، یک سرایدار خدمتگذار و به ازای هر ۲۰۰ نفر دانش آموز مدارس دولتی یک ساعت مشاوره به صورت موظف تخصیص می‌یابد.

۵- عنوان فعالیت: نظام مراقبت اجتماعی دانش آموزان (نماد - خط ۱۵۷۰)

تخصیص نیرو برای انجام این فعالیت، در هر استان جمعاً ۱۲۵ ساعت غیرموظف از سرجمع نیروهای تخصیص یافته به معاونت پرورشی و فرهنگی به میزان سال قبل خواهد بود.

۶- عنوان فعالیت: کانون‌های فرهنگی - تربیتی

تخصیص نیروی مورد نیاز تربیتی و آموزشی کانون‌های فرهنگی و تربیتی، بر اساس درجه‌بندی، تاسقف جدول زیر پس از تأمین نیروی پرورشی مورد نیاز مدارس در سرجمع نیروهای کارکنان تخصصی تفاهم‌نامه امکان‌پذیر می‌باشد.

جدول (۳-۵). تخصیص نیروی مورد نیاز تربیتی و آموزشی کانون‌های فرهنگی و تربیتی

درجه کانون	مجموع ساعات فعالیت (کارگاه‌ها، انجمن‌ها و سایر فعالیت‌های کانون‌های فرهنگی - تربیتی و ...)
۱ و ملی	۶۰
۲	۳۶
۳	۳۰

تبصره ۱: تخصیص نیرو به کانون‌هایی که فاقد شاخص‌های ذکر شده در جدول درجه‌بندی باشند، ممنوع است.

تبصره ۲: تخصیص نیرو به عنوان مربی پرورشی در کانونها با رشته شغلی مربی پرورشی امکان‌پذیر می‌باشد.

تبصره ۳: تخصیص نیروی تخصصی (رشته‌های هنر، ورزش، قرآن و...) از میان دبیران و هنرآموزان با درخواست معاون پرورشی و تربیت بدنی منطقه و موافقت کارگروه استان در سقف ۵۰ درصد ساعت اختصاصی به هر کانون در سقف تفاهم‌نامه (به صورت موظف و غیرموظف) مشروط به عدم ایجاد کمبود در گروه معلم بلامانع است.

۷- عنوان فعالیت: مدرسه قرآن در دوره‌های تحصیلی ابتدایی و متوسطه اول

نیروهای مدارس قرآنی (برنامه‌ای) نوبت اول، همانند مدارس عادی - دولتی در دوره تحصیلی مربوط، سازماندهی می‌شوند.

تبصره ۱: اختصاص نیرو به مدارس تخصصی قرآن، طبق اساسنامه مدارس قرآنی و براساس ماده ۷ آیین‌نامه راه‌اندازی مدارس قرآنی مصوب جلسه ۸۶۱ شورای عالی آموزش و پرورش انجام پذیرد.

تبصره ۲: به کارگیری نیروی پرورشی در مدارس تخصصی قرآن با اولویت حافظان قرآن انجام شود.

۸- دارالقرآن‌ها

به هر واحد دارالقرآن (دولتی تابعه آموزش و پرورش) یک مدیر قابل تخصیص است و اختصاص نیرو به سایر فعالیت دارالقرآن‌ها براساس درجه‌بندی مصوب به شماره ۷۰۰/۱۱۲۸۴۳ مورخ ۹۴/۰۶/۱۵ مطابق جدول ذیل و در سرجمع نیروهای تخصصی تفاهم‌نامه امکان‌پذیر است.

جدول (۳-۴). تخصیص نیروی انسانی در دارالقرآن‌ها

درجه منطقه	درجه دارالقرآن	مدیر	مربی پرورشی (ساعت)
۱ و ۲	۱	۱	۴۸
۳ و ۴	۲	۱	۲۴
۵ و ۶	۳	۱	۱۲

تبصره ۱: بکارگیری نیرو در پست مربی پرورشی دارالقرآن (دولتی تابعه آموزش و پرورش) با رشته شغلی مربی پرورشی امکان‌پذیر می‌باشد. اولویت صدور ابلاغ با نیروهای استخدام مربی قرآن سال ۱۳۹۱ و مربیان حافظ قرآن می‌باشد.

تبصره ۲: بکارگیری دبیران رسمی و پیمانی دارای تخصص در یکی از رشته‌های قرائت، حفظ، تفسیر، علوم قرآنی در سقف ۵۰ درصد ساعت اختصاصی به هر دارالقرآن (دولتی تابعه آموزش و پرورش) با درخواست معاون پرورشی و تربیت بدنی منطقه و موافقت کارگروه استان به صورت موظف و غیرموظف بلامانع است.

۹- عنوان فعالیت: نیروهای سازمان دانش آموزی، اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانش آموزان و بسیج دانش آموزی

مأموریت به سازمان دانش آموزی، اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانش آموزان و بسیج دانش آموزی صرفاً با رعایت مفاد آئین‌نامه اجرائی بند پ ماده ۶۳ قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب شماره ۱۲۸۴۶۵/ت/۵۵۳۱۸ هـ مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۰۴ امکان پذیر می‌باشد.

الف) مأموریت نیروهای مورد درخواست سازمان دانش آموزی، با رعایت ضوابط اداری مربوط (بخشنامه شماره ۷۱۰/۳۱ تاریخ ۱۳۹۰/۵/۲۲)، در حد نمودار تشکیلاتی مربوط و در سقف عملکرد سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ به شرط اخذ مجوز از وزارت متبوع و تأیید کارگروه استان امکان پذیر می‌باشد.

ب) مأموریت به اتحادیه انجمن اسلامی دانش آموزی با حفظ پست ثابت سازمانی و درخواست فرد اعزامی در سقف سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ برای هر استان بلامانع است.

ج) مأموریت به بسیج دانش آموزی با حفظ پست ثابت سازمانی و درخواست فرد اعزامی در سقف سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ برای هر استان بلامانع است.

۱۰- ضوابط مربوط به نیروهای امور تربیتی و مشاوره

الف) با عنایت به این که رشته شغلی نیروهای تخصص قرآنی که از سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ به صورت پیمانی و قراردادی بکارگیری شدند به رشته شغلی مربی امور تربیتی تغییر یافته لذا این نیروها می‌بایست فقط به عنوان مربی امور تربیتی ابلاغ دریافت نمایند. صدور ابلاغ در پست معاون پرورشی مدرسه برای آن دسته از این افراد که پیمانی هستند بلامانع است. صدور ابلاغ برای نیروهای مذکور اعم از رسمی، پیمانی و قراردادی در پست‌های اجرایی مدارس (مدیر، معاون غیر از پرورشی، سرپرست و ...) و پست‌های اداری (به جزء پست‌های مصوب در معاونت پرورشی) ممنوع است.

ب) صدور قسمتی از ابلاغ یک نیرو در فعالیت پرورشی بدون ارتباط رشته شغلی (رشته شغلی مربی پرورشی) میسر نمی‌باشد.

ج) تدریس موظف هفتگی مربیان پرورشی و مشاوران به میزان ۶ ساعت و حداقل در سقف تدریس

سال تحصیلی گذشته و با اولویت درس تفکر و سبک زندگی می باشد.
 (د) استفاده از نیروهای دارای رشته شغلی امور تربیتی و مشاوره در سایر پست ها ممنوع می باشد.

هـ - فعالیت های حوزه معاونت تربیت بدنی و سلامت

۱- عنوان فعالیت: مراقب سلامت

به استناد مصوبه های شماره ۵۵۰۲۸/ت/۲۹۲۶۴ هـ مورخ ۸۴/۹/۹ و شماره ۱۱۶۰۳۳/ت/۳۵۳۲۹ هـ مورخ ۸۵/۹/۱۸ در خصوص «آیین نامه اجرایی تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت جسمی، روانی و اجتماعی دانش آموزان» و «آیین نامه اجرایی تبصره (۶) الحاقی به ماده واحده قانون «انتقال مراقبین بهداشت مدارس به واحدهای آموزشی تابعه وزارت آموزش و پرورش» و اصلاحیه آن به شماره ۱۳۷۰۳۶/ت/۵۸۸۱۳ هـ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۰۳ مصوب هیأت وزیران، به ازای هر ۴۸۰ نفر دانش آموز مدارس دولتی شهری در سطح منطقه، یک نیروی موظف مرتبط (از بین پزشکان، مربیان بهداشت و سایر شاغلین گروه پزشکی و پیراپزشکی) به این فعالیت قابل تخصیص است. این نیروها، بر اساس شاخص فوق، در سرجمع منطقه، در اختیار حوزه تربیت بدنی و سلامت قرار می گیرند؛ تا برابر دستورالعمل ابلاغی از سوی معاونت تربیت بدنی و سلامت، در مدارس دولتی شهری (با اولویت دوره ابتدایی و مدارس پرجمعیت و استثنایی)، سازماندهی شوند. صدور ابلاغ در این پست پس از تایید اداره سلامت و تندرستی استان امکان پذیر است.

تبصره ۱: برای آموزش و مراقب های سلامتی دانش آموزان در روستاها، کمافی السابق از بهورزان خانه های بهداشت، طبق مقررات آموزشی و پرورشی مدرسه و شرح وظایف بهورزان در چارچوب مقررات وزارت بهداشت، استفاده شود.

تبصره ۲: بهره گیری از ساعات کارورزی دانشجویان گروه پزشکی و پیراپزشکی بدون پرداخت حق الزحمه و زیر نظر مربی کارورزی دانشگاه علوم پزشکی بدون تعهد استخدام و با رعایت سایر مقررات بلامانع است.

تبصره ۳: در صورت کمبود مراقب سلامت، صدور ابلاغ برای نیروهای دارای کسر ساعت موظف در رشته های تحصیلی زیست شناسی، علوم تجربی و تربیت بدنی (با حداقل ۶ ساعت در هفته) مقدور می باشد.

تبصره ۴: بکارگیری مراقبین سلامت در سایر پست ها از قبیل پست های اجرایی مدارس (مدیر، معاون)، پست های اداری، آموزگاری و ... ممنوع است و صرفاً در دوسال پایانی خدمت با هماهنگی و موافقت معاونت تربیت بدنی و سلامت استان امکان پذیر خواهد بود.

تبصره ۵: تغییر سمت به پست مراقب سلامت پس از درخواست مستخدم و در صورت عدم نیاز در رشته، جنس مورد نظر، براساس شیوه‌نامه ترمیم منابع انسانی با تأیید معاونت تربیت بدنی و سلامت منطقه و مدیرمنابع انسانی و امور اداری استان امکان پذیر می‌باشد.

۲- عنوان فعالیت: مجتمع‌های آموزشی ورزشی

نیروهای مورد نیاز این مجتمع‌ها، برابر دستورالعمل مدیریت، حفظ و نگهداری مجتمع‌های آموزشی ورزشی (۱۶۲۷۷۵-۹۸/۹/۵) از بین نیروهای موظف در سرجمع نیروهای تخصصی تفاهم‌نامه امکان‌پذیر است.

۳- عنوان فعالیت: فدراسیون ورزش دانش‌آموزی

تخصیص نیرو به فدراسیون ورزشی دانش‌آموزی و هیأت‌های استانی، بر اساس ساختار مصوب آنها و از طریق آیین‌نامه ماموریت‌ها در حد امکان و در سقف تفاهم‌نامه استانیها به شرط اخذ مجوز از وزارت متبوع و تأیید کارگروه استان امکان‌پذیر می‌باشد.

۴- عنوان فعالیت: مدارس ورزش

با عنایت به مصوبه شماره ۷۲۴ و ماده واحده ۷۹۳ مورخ ۸۸/۵/۲۰ و ۸۷۳ مورخ ۹۱/۷/۱۱ شورای عالی آموزش و پرورش مبنی بر اجرای اساسنامه مدارس تخصصی ورزش، تخصیص نیروهای مورد نیاز دروس تخصصی تربیت بدنی این گونه مدارس به میزان ۴ ساعت در هفته (علاوه بر ۲ ساعت برنامه درسی) به ازای هر کلاس قابل تخصیص است.

و- فعالیت‌های حوزه سازمان مدارس و مراکز غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی

۱- عنوان فعالیت: مدارس غیردولتی و آموزش از راه دور

الف - مدیر

به مدارس غیردولتی در تمام دوره‌های تحصیلی (به جز پیش‌دبستانی و بزرگسال)، یک نفر مدیر یا معاون از بین نیروهای واجد شرایط، با رعایت مواد ۲۱، ۲۲ و ۲۴ قانون تأسیس و اداره مدارس غیردولتی تخصیص داده خواهد شد. حدنصاب دانش‌آموز جهت تخصیص نیرو (صرفاً مدیر یا معاون واحد آموزشی) در مدارس غیردولتی ۴۰ نفر و در مدارس آموزش از راه دور ۱۰۰ نفر دانش‌آموز می‌باشد که صرفاً با رعایت شاخص مصوب تفاهم‌نامه توسعه سنواتی و عدم ایجاد کمبود غیرقابل جبران نیروی انسانی امکان‌پذیر است.

ب - مدارس غیردولتی خیریه

اختصاص نیروی آموزشی و اجرائی به مدارس غیردولتی که توسط مؤسسات خیریه تأسیس و راه‌اندازی شده و هیچ شهریه‌ای از دانش‌آموزان دریافت نمی‌کنند، در صورت رعایت تراکم کلاسی منطقه محل استقرار، در تمام دوره‌های تحصیلی، پس از تأیید کارگروه استان مانند مدارس عادی دولتی بلامانع است. **تبصره-** رعایت ظرفیت کلاس‌بندی دانش‌آموزان در سامانه‌های مربوط برای این مدارس (در صورت تخصیص نیروی انسانی) الزامی است.

۲- مدارس وابسته به سایر نهادها و دستگاهها

با توجه به اساسنامه مدارس وابسته به سایر وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مراکز غیر وابسته به آموزش و پرورش و مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش، موضوع نامه شماره ۱۲۰/۱۹۵۹۱/۸ مورخ ۸۹/۹/۱۰، اعزام نیرو به استناد آیین‌نامه مأموریت‌ها و به شرط پرداخت حقوق و مزایا از مقصد، بلامانع است.

تبصره ۱: نیروی موظف به دبیرستان‌های علوم و معارف اسلامی، مدارس وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی (صدرا)، مدرسه عالی شهید مطهری، مدارس دولتی وابسته به حوزه‌های علمیه خواهران و برادران و مدارس وابسته به آستان قدس رضوی مطابق تبصره ماده ۳ اساسنامه مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی وابسته به دستگاه‌های دولتی و سایر نهادها و عمومی (جلسه ۷۹۴ تاریخ ۱۳۸۸/۶/۳ شماره ابلاغ ۱۲۰/۱۹۲۵۷/۸ تاریخ ۸۸/۸/۲۳) در صورتی که با تأیید اداره مشارکتهای مردمی و مدارس غیردولتی هیچ شهریه‌ای دریافت نکنند، با تأیید کارگروه استان و مانند مدارس دولتی قابل تخصیص است (شرط حد نصاب استمرار و تشکیل برابر مدارس دولتی در این مدارس نیز لازم‌الاجرا می‌باشد).

تبصره ۲: اختصاص نیروی آموزشی به مدارس وابسته به سازمان زندان‌های کشور و دروس عمومی هنرستانهای وابسته متناسب با تعداد دانش‌آموزان و کلاس‌های این مدارس با نظر کارگروه استان امکان‌پذیر است.

ز - عنوان فعالیت: مدارس جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور**۱- مدارس دولتی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور**

ضوابط کمی تخصیص نیرو به این مدارس، توسط کارگروهی متشکل از مرکز برنامه‌ریزی منابع انسانی و امور اداری، دفتر وزارتی، دفتر برنامه، بودجه و مدیریت منابع، اداره کل امور مالی و ذی‌حسابی و مرکز امور بین‌الملل و مدارس خارج از کشور تعیین و در سامانه جامع منابع انسانی لحاظ خواهد شد.

تبصره ۵: اعزام نیروی آموزشی به مدارس دولتی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور در چارچوب تصویب نامه شماره ۷۴۳۶ت/۱۶۷۴هـ مورخ ۱۳۷۵/۰۷/۱۰ هیأت وزیران با احراز شرایط لازم از بین پذیرفته شدگان در آزمون‌های مربوط صورت خواهد پذیرفت.

۲- مدارس غیردولتی خارج از کشور

مدیر مورد نیاز اینگونه مدارس از بین نیروهای رسمی شاغل در وزارت آموزش و پرورش بر اساس پیشنهاد مؤسس مدرسه غیردولتی و تأیید مرکز امور بین‌الملل با حقوق ریالی مشروط بر این که مؤسس متعهد گردد کلیه حقوق و فوق‌العاده اشتغال خارج از کشور (ارزی) وی را پرداخت نماید قابل تخصیص است.

۳- مدارس غیر دولتی اتباع بیگانه در داخل کشور

این نوع مدارس مشروط بر آنکه توسط مؤسس ایرانی و منطبق بر نظام آموزشی جمهوری اسلامی ایران تأسیس و فعالیت نمایند همانند مدارس غیردولتی داخل کشور می‌توانند از تخصیص یک نیرو به عنوان مدیر یا معاون بهره‌مند شوند.

۴- مدارس غیردولتی بین‌المللی داخل و خارج از کشور

به این نوع از مدارس با تأیید کارگروه موضوع بند ۱، فقط یک مدیر با حقوق ریالی قابل تخصیص است. فوق‌العاده اشتغال خارج از کشور (ارزی) این افراد برابر توافق توسط مؤسس تأمین و پرداخت می‌شود.

۵- مدارس تطبیقی

ضوابط تخصیص نیرو به این مدارس توسط کارگروهی متشکل از مرکز برنامه‌ریزی منابع انسانی و امور اداری، دفتر وزارتی، دفتر حقوقی، املاک و حمایت قضایی و مرکز امور بین‌الملل و مدارس خارج از کشور (برابر میزان نیروی مصوب در کارگروه) تعیین و در سامانه جامع منابع انسانی لحاظ خواهد شد.

ح - فعالیت‌های حوزه آموزش و پرورش استثنایی

۱ - عنوان فعالیت: مدیر و معاون

مدیر و معاون (واحدهای آموزشی) برای هر یک از مدارس دولتی روزانه، از نیروهای موجود موظف تأمین می‌شود. در مناطقی که نیروها دارای کسری ساعات موظف می‌باشند، از صدور ابلاغ نوبت دوم برای معاونان نوبت اول خودداری شود.

۲- عنوان فعالیت: معلم رابط دانش آموزان با نیازهای ویژه

الف - به ازای هر دانش آموز تلفیقی و فراگیر (خفیف تا شدید) مشغول به تحصیل در واحدهای آموزشی پذیرا (عادی) در تمامی دوره‌های تحصیلی، به طور میانگین ۴ ساعت در هفته، معلم رابط اختصاص خواهد یافت.

ابلاغ این نیروها در یک مدرسه پشیمان صادر می‌شود تا این مدرسه مطابق دستورالعملی که از سوی سازمان استثنایی ارسال می‌شود، بر فعالیت آنان نظارت کند.

ب - در صورتی که ساعات موظف معلم رابط در یک یا چند ناحیه/منطقه (درون استان) تکمیل نشود، میزان ساعات موظف باقی مانده با هماهنگی اداره آموزش و پرورش استثنایی استان، در امور آموزشی و پرورشی مدارس استثنایی سازماندهی خواهد شد.

ج - تعداد دانش آموزان تلفیقی و فراگیر ثبت نام شده در هر مدرسه پذیرا، حداقل ۶ نفر و حداکثر معادل ۱۵٪ از کل دانش آموزان آن مدرسه می‌باشد.

د - در یک کلاس پذیرا حداکثر ۳ نفر دانش آموز تلفیقی با دو نوع معلولیت می‌تواند به تحصیل اشتغال داشته باشد.

۳- عنوان فعالیت: آموزش پیش از دبستان

واحد آموزشی دوره پیش از دبستان کودکان استثنایی، به صورت ضمیمه یا مستقل قابل تشکیل است. چنانچه این واحدها ضمیمه مدارس ابتدایی استثنایی باشند، به ازای تشکیل هر کلاس در دوره پیش از دبستان، یک آموزگار اختصاص می‌یابد و در صورتی که واحد آموزش پیش از دبستان مستقل باشد، نیروی مورد نیاز آن، مطابق درجه بندی مدارس ابتدایی قابل تخصیص است.

۴- عنوان فعالیت: امور توانبخشی

نیروی متخصص (کاردرمانگر، گفتاردرمانگر، شنوایی شناس، بینایی سنج، فیزیوتراپیست و ارتوپد فنی) در دوره تحصیلی ابتدایی با احتساب تعداد دانش آموزان سایر دوره‌های ضمیمه تخصیص می‌یابد.

۵- عنوان فعالیت: نیروهای طرحی

به کارگیری افراد متخصص و فارغ التحصیلان نیروهای طرحی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که دارای رشته‌های تحصیلی توانبخشی (کاردرمانی، گفتاردرمانی، بینایی سنجی، شنوایی شناسی، روان شناسی بالینی مددکاری اجتماعی و فیزیوتراپی) و مراقب سلامت باشند، طبق مفاد ماده ۱۱ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان، مصوب ۷۵/۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی، می‌توانند دوران خدمت موضوع این قانون را پس از تأمین اعتبار و اخذ مجوز از مراجع قانونی ذی ربط، در آموزشگاه‌های استثنایی سپری نمایند.

به کارگیری این افراد پس از اتمام دوره طرح ممنوع است. (به کارگیری نیروی طرحی در صورت عدم وجود نیروی مازاد امکان پذیر می باشد)

۶ - عنوان فعالیت: دبیر (راهنمای آموزشی)

در مدارس متوسطه اول پیش حرفه‌ای و دوم متوسطه کار دانش خاص دانش آموزان با نیازهای ویژه به ازای هر کلاس ۴ ساعت دبیر (راهنمای آموزشی) منظور خواهد شد. تأمین نیروی مورد نیاز این فعالیت، از طریق غیرموظف مجاز نیست.

۷ - عنوان فعالیت: معاون (سرپرست آموزشی)، مرکز آموزشی و توان بخشی مشکلات ویژه یادگیری

به این فعالیت‌ها، به ازای هر ۱۲ کلاس (دوره‌های پیش از دبستان و ابتدایی استثنایی) یک نفر نیرو تخصیص می‌یابد.

۸ - عنوان فعالیت: مربی پرورشی و معلم تربیت بدنی

- نیروی مورد نیاز این فعالیت‌ها، همانند مدارس عادی قابل تخصیص است.
- از همکاران واجد شرایط در حوزه تخصصی تربیت بدنی که دارای گواهی نامه مربیگری از فدراسیون‌های ورزشی هستند براساس دستورالعمل‌های آموزش و پرورش عادی در کلاس‌های درس تربیت بدنی استفاده نمود.
- مدارس استثنایی مستقل تا ۶۰ نفر دانش آموز ۱۲ ساعت و از ۶۱ تا ۱۵۰ نفر به میزان ۲۴ ساعت مربی پرورشی تخصیص می‌یابد.

۹ - عنوان فعالیت: مشاور مدرسه استثنایی و مددکار اجتماعی

مشاور مدرسه استثنایی و مددکار اجتماعی در دوره‌های پیش از دبستان، ابتدایی، اول متوسطه/اول متوسطه پیش حرفه‌ای و دوم متوسطه/دوم متوسطه کار دانش با نیازهای ویژه تخصیص می‌یابد.

تذکره: سرجمع ساعت موظف و غیرموظف تخصیص یافته به فعالیت‌های حوزه آموزش و پرورش استثنایی با توجه به جداول درج شده بخش دوم و در سقف درجه‌بندی واحدهای آموزشی در اختیار سازمان آموزش و پرورش استثنایی جهت توزیع برون استانی قرار خواهد گرفت.

ط - فعالیتهای حوزه سوادآموزی

سازماندهی کلاس و فعالیتهای سوادآموزی

اهداف کمی و حدنصاب تشکیل کلاس در هر دوره سوادآموزی، اعم از سوادآموزی، تحکیم و انتقال و کلیه فعالیتهای سوادآموزی در مناطق روستایی و شهری برابر ضوابط ابلاغی از سوی سازمان نهضت سوادآموزی عملیاتی می‌شود.

تذکره: با عنایت به دستورالعمل تأسیس و راه اندازی مراکز یادگیری محلی، منضم به بخشنامه ۹۶۹۷۶ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۲۷، تخصیص مدیر به مراکز یادگیری محلی سوادآموزی و راهنمایان تعلیماتی سوادآموزی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ مجاز نمی باشد.

ی - سایر فعالیتهای

۱- عنوان فعالیت: نیروی انسانی مورد نیاز دانشگاه فرهنگیان

مأموریت به دانشگاه فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی پس از بررسی و تأیید کارگروه استان در سقف مجوز صادر شده و ضوابط مربوط امکان‌پذیر می‌باشد.

۲- عنوان فعالیت: طرح خرید خدمات آموزشی

خرید خدمات آموزشی در صورت تخصیص اعتبارات لازم از سوی سازمان برنامه و بودجه و عدم ممنوعیت در ضوابط اجرایی بودجه سال ۱۴۰۱، مطابق با دستورالعمل خرید خدمات آموزشی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲، ابلاغی از سوی معاونت برنامه‌ریزی و توسعه منابع امکان‌پذیر است.

۳- عنوان فعالیت: سایر فعالیتهای خارج از شمول این شیوه نامه

به جز فعالیتهایی که نحوه تأمین نیروی انسانی آنها در این شیوه‌نامه مشخص شده است، چنانچه فعالیت دیگری مد نظر باشد که انجام آن با تأیید مراجع ذیصلاح، مجاز و مستلزم تخصیص نیروی انسانی باشد، اختصاص نیرو به این فعالیتهای، به شکل موظف و یا غیرموظف، مجوزی ندارد.

بخش چهارم

نحوه تأمین و ایجاد تعادل در کمیت نیروی انسانی

راهکارهای تأمین و به‌کارگیری نیروی مورد نیاز

با توجه به سیاست راهبردی «بهبود مدیریت منابع» در اسناد فرادستی و استمرار برنامه «ساماندهی و بهسازی منابع انسانی» وزارت آموزش و پرورش در سال ۱۴۰۰؛ و با عنایت به مفاد این شیوه‌نامه، نحوه تأمین و به‌کارگیری منابع انسانی موردنیاز مناطق آموزشی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ به ترتیب ذیل تعیین می‌گردد:

۱. سازماندهی بهینه و استفاده کامل از ساعات موظف تمامی نیروهای شاغل که در آستانه سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲، در اختیار مناطق آموزشی هستند، مورد تأکید است؛ به نحوی که حتی الامکان هیچ نیرویی از گردونه سازماندهی و اشتغال کامل (بدون کسری ساعت موظف) بیرون نماند.
۲. اعلام نیاز به نیرو و سازماندهی آنان در دوره متوسطه اول و دوم، به صورت یکپارچه انجام خواهد شد.
۳. با عنایت به مفاد بند ۶ آیین‌نامه طرح طبقه‌بندی مشاغل معلمان، مبنی بر تجویز به‌کارگیری نیروهای مازاد دوره متوسطه در دوره ابتدایی (به ویژه ابتدای دوره دوم)، ضروری است کارگروه استان، اهتمام لازم را برای به‌کارگیری نیروهای دوره متوسطه دارای کسر ساعات موظف، در دوره ابتدایی معمول دارد. با تخصصی (خوشه‌ای) کردن دروس در پایه‌های پنجم و ششم ابتدایی، برابر دستورالعمل مربوط که توسط معاونت آموزش ابتدایی ابلاغ خواهد شد، زمینه مساعد و سهولت انجام این کار، بیش از پیش فراهم می‌گردد. ضمناً در صورت انتقال تمام وقت نیروهای دوره متوسطه (فاقد تجربه خدمت در دوره ابتدایی) به دوره ابتدایی، ترتیبی اتخاذ گردد تا از انتصاب آنها به عنوان مدیر و معاونت آموزشی مدارس ابتدایی ممانعت گردد.
۴. در مناطقی که آموزگار درس تربیت بدنی همه ساعت تربیت بدنی کلاس‌های ابتدایی را پوشش نمی‌دهد، تدریس ۲ ساعت درس تربیت بدنی کلاس‌های باقی مانده، به‌عهده آموزگار همان کلاس‌ها است.
۵. به منظور جلوگیری از ایجاد ابلاغ موقت (۲ ساعت) سازماندهی آموزگاران تربیت بدنی در منطقه/ناحیه با اولویت در مدارس دارای تقلیل ساعت انجام گردد.
۶. راهبری برنامه نقل و انتقال جغرافیایی نیروها در آموزش و پرورش، برعهده کارگروه استان خواهد بود. بر این اساس، تعیین و احراز نیاز و عدم نیاز نیرو در سامانه نقل و انتقال، برعهده معاون پژوهش، برنامه‌ریزی و توسعه منابع استان است.

۷. تمام نیروهای آموزشی که بعد از شروع سال تحصیلی واجد شرایط بازنشستگی می‌شوند، در صورت نیاز منطقه، با درخواست خودشان و تأیید کمیته راهبری توسعه مدیریت منطقه/ ناحیه و تأیید استان، زمان بازنشستگی آن‌ها به پایان سال تحصیلی موکول شود.
۸. در مناطقی که با کمبود نیروی آموزشی مواجه هستند، از انتصاب شاغلین در گروه معلم در پست‌های مدیریت واحدهای آموزشی (معاونین)، کیفیت بخشی و پست‌های اداری خودداری شود.
۹. انتصاب دانشجویان فارغ‌التحصیل از دانشگاه فرهنگیان و نیروهای آزمون استخدامی (ماده ۲۸) با کمتر از ۵ سال سابقه تجربی در پست‌های مصوب اداری ممنوع است.
۱۰. اولویت تخصیص نیرو در پست مدیر و گروه معلم است و مادامی که معلمان کلاس‌ها تأمین نشده‌اند، اختصاص نیرو به سایر فعالیت‌ها موضوعیت ندارد.
۱۱. در آموزشگاه‌های کاردانش، صدور ابلاغ سرپرست‌بخش، هنرآموز و استادکار برای دروس مهارتی کلاس‌هایی که برون‌سپاری می‌شوند، امکان‌پذیر نیست.
۱۲. خاطر نشان می‌شود، پرداخت هرگونه حق‌التدریس، از جمله صدور ابلاغ غیرموظف برای آموزگاران دوره ابتدایی که از تقلیل ساعت استفاده می‌کنند، فقط در صورتی امکان‌پذیر است که نیروی دارای کسری ساعت موظف در گروه/ جنس مربوط (در دوره ابتدایی، جنسیت موضوعیت ندارد)، در سطح منطقه وجود نداشته باشد. به بیان دیگر، تازمانی که نیروی کسر ساعت موظف در منطقه وجود داشته باشد و از ظرفیت تدریس موظف معاونان، مربیان پرورشی و مشاوران استفاده کافی نشده باشد، امکان تخصیص ساعت غیرموظف وجود ندارد.
- تبصره- آموزگاران کلاس‌های چند پایه روستایی، چنانچه از بابت بیست سال خدمت آموزشی، مشمول تقلیل شوند، اختصاص ساعت غیرموظف ناشی از تقلیل، به خود این معلمان بلامانع است.
۱۳. صدور ابلاغ غیرموظف برای آموزگاران دوره ابتدایی (به جز آموزگاران کلاس‌های چند پایه) که از تقلیل ساعت از بابت بیست سال خدمت آموزشی استفاده می‌کنند، در یک منطقه، زمانی مقدور خواهد بود که از ساعات تدریس موظف معاونان مدارس، معلمان تربیت بدنی و نیروهای دارای کسر ساعت موظف منطقه استفاده شده باشد.

۱۴. بهره‌گیری از نیروهای بازنشسته دارای مدرک تحصیلی لیسانس و بالاتر به صورت غیرموظف در سقف مجاز و براساس مصوبه ۹۵/۰۲/۲۰ مجلس شورای اسلامی (قانون ممنوعیت بکارگیری بازنشستگان)، با رعایت ضوابط و مقررات مربوط بلامانع است.
۱۵. مجموع ساعات غیرموظف فرد بازنشسته حداکثر ۱۴ ساعت در هفته بوده و برای شاغلین در سقف ضوابط اعلام شده دفتر برنامه، بودجه و مدیریت منابع بلامانع است.
۱۶. بکارگیری ساعت موظف نیروهای آموزشی در شهرستان‌ها و مناطق همجوار در صورتی امکان‌پذیر خواهد بود که در همان گروه/جنس، منطقه مبدا مازاد و منطقه مقصد با کمبود نیرو مواجه باشد.
۱۷. تشکیل و استمرار فعالیت مدارس شبانه‌روزی، در نزدیکی یکدیگر و در مجاورت نقاط و مدارسی که از امکانات شبانه‌روزی برخوردارند، مجاز نیست.
۱۸. استمرار مدارس متوسطه با دانش‌آموزان کمتر از حدنصاب دارای فضای فیزیکی مجزا از سایر واحدهای سازمانی، بصورت مستقل و با تخصیص یک نفر معاون دبیر امکان‌پذیر می‌باشد.
تذکر: به کلیه مدارس با وضعیت ضمیمه عوامل اجرایی تعلق نخواهد گرفت.
۱۹. تخصیص درس تربیت بدنی به معاونین مدارس که فاقد رشته تحصیلی مرتبط می‌باشند، ممنوع است (موضوع تدریس موظف ۶ ساعت در هفته معاونین مدارس).
۲۰. رعایت دقیق مفاد این شیوه‌نامه، پیش شرط صدور مجوزهای لازم برای به‌کارگیری نیروی غیرموظف به‌منظور رفع کمبودهای نیروی انسانی مورد نیاز مناطق خواهد بود و بالطبع برای کمبودهای ناشی از عدم رعایت ضوابط پیش‌گفته، صدور مجوز نیز موضوعیت نخواهد داشت.
۲۱. بکارگیری نیروی بازنشسته به شرط عدم وجود نیروی مازاد (یا دارای کسر ساعت موظف) و صرفاً مطابق با رشته تحصیلی مرتبط با درس موردنظر صورت پذیرد.
۲۲. بکارگیری دانشجو معلمان سال سوم و چهارم دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه تربیت دبیری شهید رجایی به صورت غیرموظف در شهر محل تحصیل خود با تأیید دانشگاه مبنی بر عدم ایجاد اختلال در تحصیل آنان و با رعایت سایر ضوابط و مقررات بلامانع است.

پس از اعمال تمامی سیاست‌ها و راهکارهای مدیریت بهینه نیروی انسانی، اولویت به کارگیری و ساماندهی نیروی انسانی به شرح ذیل می‌باشد:

۱. ساماندهی همکاران شاغل رسمی، پیمانی، قراردادی، طرحی و پرسنل وظیفه
۲. اولویت به کارگیری و تخصیص سهمیه به واحدهای سازمانی (مدرسه) در قالب مدیر و معلم (تخصیص معاونین آموزشی و پرورشی، مشاور و مراقب سلامت در صورت وجود کلاس بدون معلم جایز نیست)
۳. تخصیص ساعت اضافه تدریس همکاران مشمول قانون تعیین تکلیف (تا زمان تبدیل وضعیت آنان)
۴. تخصیص ساعت غیرموظف شاغلین
۵. تخصیص ساعت غیرموظف بازنشستگان
۶. به کارگیری نیروی خرید خدمات آموزشی (در صورت اخذ مجوزهای لازم از سوی وزارت آموزش و پرورش)